

נועם שיח

מאת אב"ד סאנטוב שליט"א

והוי מתאבק בעפר רגליהם

פניני נועם שיח - ד

יוצא לאור

לרגל שמחת האירוסין

של הבחור המופלג בתורה וביראה

החתן הערשל קליין ג"י

בן הגה"ח המפורסם הרב שמעלקא קליין שליט"א

עב"ג הכלה מירל שתחי

בת מוריננו הרב שליט"א

שופטים תשפ"ה

מכון אפריון לשלמות



לייקווד תשפ"ה

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א

אב"ד סאנטוב - לייקווד



הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551.z@gmail.com



לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות

נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת

הגאון החסיד המפורסם והנעלה, יחיד מומחה בעניני חינוך

הרב שמואל שמעלקא קליין שליט"א

מנהל ארגון "והערב"

לרגל שמחת האירוסין

של בנו הבחור החשוב והנעלה המצויין בתורה ויר"ש

החתן הערשל קליין נ"י

נכד הרה"ק השר שלום מבעלזא, והרה"ק מזידיטשוב וראפשיץ זי"ע

עם הכלה החשובה מרת מירל שתחי'

בית מדרשו הרב שליט"א

סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל אמן

לשוננו רינה כהמון גלים, בשמחה מרובה בשיר והילולים, ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע, אלפי ברכות ואיחולים נרגשים להביע, ברגשי כבוד ותפארה, מתוך אהבה וחיבה יתירה, **בנועם שיה** ובשפה ברורה, מקרב ולב בשמחה ואורה, באותות יקר ותפארת, לחקוק בבדיל ועופרת, חיים וברכה למשמרת, לשגר כוס של ברכה, להראוי להוקרה והערכה, הלא הוא רב האי גאון וגדול, מעוז ומגדול, האי גברא רבא ויקירא, מורה את דבר ה' זו הלכה, בתורה עוסק יומא ולילתא, לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא, נודע בשערים, סיני ועוקר הרים, מרביץ תורה לעדת מי מנה, מלא חכמה ודעת ותבונה, עומד בראש ק"ק סאנטוב ברוח נאמנה, בעוז ובגבורה, בדרך ישרה, אליו יאתה השורה, מידותיו התרומיות לו עטרה, טוב ומטיב לאחרים בזיכוי רבים בנפש חפצה ויקרה

הגאון החסיד אבד"ק סאנטוב שליט"א על ישראל הדרתו בעיר התורה לייקוד

לרגל אירועי בתו הכלה המהוללה והחשובה המעוטרת בכל מעלה ומדה נכונה

מרת מירל תחי'

עב"ג הבחור כהלכה, כלי מחזיק ברכה, נודע בעבודתו שבלב זו תפילה, שופך שיחו לפני נורא עלילה, משכים קום לעבודת הבורא, יושב והוגה בתורה, כחשיכה כאורה, אהוב וחביב, זר זהב לו סביב, מידותיו התרומיות והטובות לראשו עטרה, שמו נודע לתפארה, מופלא ומופלג בתורה וביראה טהורה

הרב הערשל הלוי קליין שליט"א

בן הגאון החסיד המפורסם והנעלה, יחיד מומחה בעניני חינוך והמסתעף

הרב שמעלקא הלוי קליין שליט"א

נשיא "והערב"

ממעון הברכות יצוה צור חסדו בשעה שקול צהלת חתנים מנסרת זכות פעליו הכבירים יעמדו לו ויגינו עליו לדורי דורות למזכרת להוסיף חיל בעבודת קדשו שלה' ולתורתו חיילים רבים מגברת **טוב** וחסד ירדפוהו תמיד, אושר תענוג ונחת מהמשך השרשרת ויהי נועם ה' עליהם שיעלה זיווגם יפה ויכוננו בנין מפואר לשם ולתפארת **במהרה** ישמע בערי יהודה וחוצותיה קול תקיעה שעל פדות נפשינו מבשרת

כעתירת וברכת

מכון "אפריון לשלמה"

בעהדי"ת

מתוך רוב שבת והודאה להקב"ה

הנני בזה להזמין את כל אחי ורעי שיהיו

למסיבת הנוארים

לרגל אירוסיו בתי הכלה החשובה מורת מורל תהי

עב"א והבדור המופלא בבתיר"ש

החתן הערש'ל הלוי קליין ני"ן

נבר הדי"ק השר שיום מברלא, הדי"ק מוריטשטוב וראפשי"ן י"ע

בן הזמן החסיד המפורסם והנעלה, יחיד מנוחה בעניי חנוך והמשתנה

הרב שממאל שמעלקא קליין שליט"א

מנהל ארגון "העורב"

בן הדי"ת ר' יעקב די"ן בן הדי"ת ר' גיסו של הדי"ת ק' מברלא וי"ע

והדן המ"ח ר' רבי שלום יעקב גרינשטיין שליט"א

ראב"ד בית הודאה ברכת אשר

שתתקיים בע"ה

ביום ג' פרשת שופטים, ב' אלול תשפ"ה

Tuesday August 26, 2025

באלום נישטאט - Neustat

615 East County Line Road

Lakewood, NJ

בשעה 8:00 בערב

ידידכם המכבד מעומק הלב באהבה רבה

שלמה זלמן פרידמאן

רב דקהל "זכרון אלעזר" סאנזבור

לעיקוואוד יצ"ן

בית שבת והודאה להשית שחיטת לילן הדי
עמ אירוסיו בני הודות שרוא צבי ני
נבר בן מרחמי ורחמי המפורסם ר' שלמה זלמן פרידמאן שליט"א
אבד דקהל זכרון אלעזר סאנזבור

אמבר ביה להעניב לבא וליקח חבל במשדור אהל

שבת הואצות

שיקום איד

ביום ג' פרשת
שופטים הבעליט

August 26 2025

באלום נישטאט

615 E County Line Rd Lakewood NJ

מקום 800

ידידכם המכבד לילן פנים באהבה

שאלא שאלא קליין

ב הודות ר' יעקב שליט"א

והדן ורחמי ר' שלום יעקב גרינשטיין שליט"א

והוי מתאבק בעפר רגליהם

פניני "נועם שיח" - ד

מפתח הגאונים והצדיקים

רבי חיים קניבסקי זצ"ל

האדמו"ר מבעלזא שליט"א

האדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א

האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א

רבי שאול אלתר שליט"א

רבי אלימלך בידרמן שליט"א



והוי מתאבק בעפר רגליהם

מפתח הגאונים והצדיקים

פניני "נועם שיח" - א

בעל "קהילות יעקב" ה"סטויפלער"

בעל "ויואל משה" מסאטמאר

ה"באבא סאלי"

רבי משה פיינשטיין

רבי עובדיה יוסף

בעל "יוחי יוסף" מפאפא

בעל "נועם אליעזר" מסקולען

בעל "שפע חיים" מצאנז-קלויזנבורג

בעל "שם משמאל" מאטערסדארף

בעל "שבט הלוי"

פניני "נועם שיח" - ב

בעל "מנחת יצחק"

בעל "באר משה" מדעברעצין

רבי משה ארי' פריינד

בעל "ברכות שמים" מקאשוי

רבי אלי' ראטה משב"ק הרה"ק מזוועהיל

רבי יעקב קמינצקי

רבי משה האלברשטאם

אב"ד "שומרי שבת"

פניני "נועם שיח" - ג

ה"לב שמחה" מגור

האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב

האדמו"ר רבי נפתלי צבי מבאבוב

האדמו"ר מסערט וויז'ניץ

רבי פנחס הירשפרונג אבד מנטריאל

בעל "שם משמאל" מאטערסדארף

בעל "בנין שמחה" ממאטערסדארף

רבי שמחה שוסטאל ר"י בית בנימין

רבי שניאור קוטלר ר"י לייקווד

בעל "שערים מצויינים בהלכה"

רבי מרדכי אדלר אב"ד מנחה חדשה

רבי נתן וואכטפוגל משגיח דלייקווד

פניני "נועם שיח" - ד

רבי חיים קניבסקי זצ"ל

האדמו"ר מבעלזא שליט"א

אדמו"ר מתולדות א"י שליט"א

האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א

רבי שאול אלתר שליט"א

רבי אלימלך בידרמן שליט"א

והוי מתאבק בעפר רגליהם

פניני "נועם שיח" - ד

והוי מתאבק בעפר רגליהם, והוי שותה בצמא את דבריהם (מסכת אבות פרק א, ד)

בפסוק נאמר (דברים ז', י"ב): והיה עקב תשמעון, ופירש רש"י "מצות שאדם דש בעקביו". מרן הגה"ק ה"חתם סופר" זי"ע מפרש, עפ"י הא דתנן (מס' אבות פ"א מ"ד): והוי מתאבק בעפר רגליהם והוי שותה בצמא את דבריהם, שהכוונה הוא כך, בזכות שהוא מתאבק בעפר רגלי חכמים – פי' שהוא רץ אחריהם – בשכר זה הוא זוכה להבין דבריהם כמי ששותה בצמא שנהנה בשתייתו, ומוזה נהגו התלמידים לגוד ולנוע ממקומם אל ישיבות אחרות לשמוע בלימודים, והיינו "והיה עקב" – בזכות שהולכים עם העקב להתאבק בעפר רגלי חכמים, בזכות זה "תשמעון" את כל המשפטים האלה...

בספר מסילת ישרים (פרק כ"א, ד"ה הנה) כתב: מה שיועיל הרבה לקנות החסידות, הוא גודל ההסתכלות ורוב ההתבוננות וכו', וכן תועיל הקריאה בסיפור מעשה החסידים באגדות אשר באו שם, כי כל אלה מעוררים את השכל להתייעץ ולעשות כמעשיהם הנחמדים.

אמרו חז"ל (מסכת סוכה דף כ"א ע"ב) שאפילו שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה לימוד, ומפרש הרד"ק (תהלים א', ג'), שאפילו שיחת חולין שלהם יכול אדם ללמוד מהם מוסר העולם והנהגת הבריות זה עם זה...

הגאון רבי חיים קניבסקי זצוק"ל

פעם כשהייתי בבני ברק, נכנסתי אצל מרן הגאון האדיר רבי חיים קניבסקי זצוק"ל, להתברך ולהשתעשע עמו בדברי תורה.

הגר"ח אמר שהוא כבר ראה כמה גליונות מגליוני "נועם שיח", וגם ראה שם את הסיפורים על אביו מרן הגה"ק הסטייפלר זי"ע, ונהנה מאוד, ובירך אותי בחמימות גדולה.

בטרם צאתי, שאלתי אם אוכל לקבל ממנו את הגארטל שלו (כידוע שהגר"ח היה מתפלל עם גארטל), ונתתי לו את הגארטל שלי תחתיו {ובדרך אגב, פעם שאלתי (במכתב) את הגר"ח אם יש ענין ללבוש חפץ של צדיק, ואם יש לזה מקור – והשיב דייש מקור לזה בירושלמי (מס' נדרים פ"ט, ה"א) מדהא דמקלו של רבי מאיר היתה בידי עיי"ש. וכן איתא בספר "דברי תורה" (חלק א' אות כ"ג) מהרד"ק ממונקאטש זי"ע}.

הגאון רבי חיים זצוק"ל לקח מידי את הגארטל שנתתי לו, ושאל אותי "זה בשבילי?" ואמרתי לו שכן, ואמר לי "יישר כח", והגביה אותו למעלה, ואח"כ הניח אותו על שולחנו בין חפציו.

אח"כ בירך אותי הגר"ח בברכות לרוב ברוב חיבה. כשראני שאני עדיין עומד שם, שאלני "אה, אתם רוצים את הגארטל שלי?" – והרים את הגארטל שנתתי לו, ואמר לי "זהו שלי – הנה קחו את זה במתנה..."

לאחר זמן שלחתי מכתב להגאון רבי חיים זצוק"ל, ושאלתי אם הענין המבואר בירושלמי, הוא דוקא בחפץ שהשתמש בו הצדיק או לא.

וכתב לי הגר"ח, שיתכן שגם אם לא השתמש בו, ורק היה שייך לו, אז גם יש בו הסגולה...

בעודני בצעירותי, הייתי במשך הרבה שנים שולח שאלות בכל מקצועות התורה למרן שר התורה הגאון האדיר רבי חיים קניבסקי זצ"ל – עוד בחיים חיותו של אביו הגה"ק הסטייפלר זצ"ל, וזכיתי לקבל ממנו

מכתבים רבים עם מאות תשובות בהלכה והשקפה. כמו"כ, בדרך כלל בעת שביקרתי בארץ ישראל זכיתי ליכנס אליו – עוד בחיים חיותו של אביו זצ"ל, וגם בשנים אח"כ, בטרם התחילו לנהור אליו אנשים רבים כבשנים האחרונות, היו לי הזדמנויות רבות לשבת אצלו ביישוב הדעת, שאז השיב לי תשובות ברורות על כל מה ששאלתי אותו, וגם מסר לי כמה שמועות וקבלות שקיבל מאביו הגה"ק הסטייפלר זצ"ל ודודו הגה"ק ה"חזון איש" זצ"ל.

כמו"כ היתה לי הזכיה הרבה פעמים לראות אותו יושב בכניסה שליד המדרגות המוליכות לביתו עם סטנדר וגמרא גדולה לבוש בטלית קטן לבן, ולומד בהתמדה עצומה כשאף אחד לא מפריע לו. זכורני, שפעם אחת ניגשתי אליו והצגתי את עצמי בפניו ואמרתי לו את שמי, אמר לי הגר"ח על אתר במאור פנים "אהה! מיר שרייבן זיך כסדר" [אנחנו מתכתבים בינינו תמיד], ומיד הורה לי לשבת וסגר את הגמרא וענה לי על כל שאלותיי בהלכה והשקפה באופן ברור ובבהירות עצומה.

לאחר שהרציתי את שאלותיי וקיבלתי תשובות ברורות על הכל, אמר לי הגר"ח שהוא רוצה לבקש ממני טובה, וכך אמר לי: היות שמפעם לפעם אתה נוהג להכניס לתוך המכתבים של השאלות כסף עבור הבולים של המכתבים שאני שולח בחזרה, אז אני מבקש ממך להפסיק להכניס כסף, ראשית, כי יש אחד שמשלם את כל ההוצאות של הבולים עבור המכתבים של התשובות, ושנית, אינני יודע מה לעשות עם הכסף! אשר על כן הוא לעול גדול עבורי, לכן אני מבקש ממך שלא לשלוח לי כסף, ואכן מאז הפסקתי לשלוח לו כסף עבור הבולים כבקשתו.

פעם לפני יום הכיפורים, נכנסתי אצל הגר"ח זצ"ל לקבל את ברכתו לקראת השנה החדשה, ובאותה עת נכנס גם אחד מאנשי שלומו של הגר"ח, ואמר הלה להגר"ח שיש לו בשורה טובה לבשר להרב, שהוא

נתקבל לשמש כשליח ציבור בבית כנסת גדול ביוה"כ, והוא מבקש מהרב ברכה שיהיה המינוי בהצלחה גדולה.

שאל אותו הגר"ח אם הולכים לשלם לו עבור החזנות, השיב הלה בחיוב, שאכן הם הולכים לשלם לו על כך. כששמע הגר"ח את דבריו, הגיב כשבת שחוק על פניו "אם כן, הרי זה כבר בהצלחה..."

לפני כמה שנים הייתי אצל מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל בערב ר"ה, והגר"ח ישב במכונית, והיה תור ארוך, והוא ישב אצל החלון ולכל אחד בירך "בו"ה", וכשאתי ניגשתי בירך אותי ואמר "שנה טובה ומתוקה!"...

לפני שנים רבות שמעתי מפ"ק של מרן הגה"ק מקלויזענבורג זי"ע, דהנה איתא בירושלמי שבאמת בזמנינו לא היו צריכים כלל להתפלל, לפי שאין יכולים לכוין בתפילה כדבעי, ומה שמתפללים הוא כדי "שלא תשתכח תורת תפילה" – דהיינו אנו מתפללים כדי שלא ישכחו שפעם היה דין שצריכים להתפלל, אבל בעצם מדין תפילה, לא היו צריכים להתפלל, ע"כ דברי הירושלמי.

ואמר הגה"ק מקלויזענבורג זי"ע: אני מחפש את הירושלמי הזה כבר ששים שנה – ואני מבקש ממכם – אם יש אחד היודע היכן הירושלמי הזה כתוב, אנא, יבוא בבקשה להודיעני – ואם תשאלוני מנין לי דבר זה שיש בכלל ירושלמי כזה – אומר לכם, כך שמעתי ממו"ר הגה"ק רבי טעביל מדוקלא זי"ע, ואם מורי אמר שיש ירושלמי כזה – אין לי ספק שיש כזה ירושלמי – אך במטותא מיניכו, היודע היכן הירושלמי שיבוא להודיעני...

כשחזרתי לביתי, לקחתי פיסת נייר וכתבתי מכתב, אח"כ לקחתי עוד פיסת נייר וכתבתי עוד מכתב – את המכתב הראשון שלחתי אל הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל אב"ד מונטריאל, ואת המכתב השני שלחתי אל הגר"ח זצ"ל – אשר שניהם מהבקיאים הגדולים בדורנו – ואכן כתבתי

לשני הגדולים את מה ששמעתי מהגה"ק מקלויזענבורג בדבר הירושלמי, ושאלתי את פיהם היכן דברי הירושלמי.

לאחר זמן קצר קיבלתי מכתב מאת הגר"ח בו הוא כותב לי "אין זכור לי ירו' כזה" *אין זכור לי ירו' כזה*, אך הוא ציין כמה מראי מקומות ששם כתוב כעין הדברים האמורים בשם הירושלמי – כמו כן הגיע מכתב מאת הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל שכתב שבספר הקנה מגדולי המקובלים שם כתב ממש כדברים האלה, אבל לא ציין היכן המקור של הירושלמי.

כעבור כמה שנים, נפגשתי עם הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל בעיר פליישמאנס באחד מימי הקיץ, והצגתי את עצמי – אמרתי לו את שמי ואת מקום מגורי – ואז שאל אותי מיד "האם ראית את ספר הקנה?"...

פעם שאלתי את מרן הגר"ח זצ"ל כיצד יש לנהוג כשאב ובנו מתארחים אצל הסבא או אצל אדם אחר, ומכבדים את הבן – הנכד לברך על הכוס, באיזו נוסח יאמר כשמתחיל לברך, האם יאמר רק "ברשות אבי מורי" או "ברשות זקני מורי" או "ברשות בעל הבית" או יאמר את שניהם.

אמר לי הגר"ח, שלפני שנים רבות אכל בחד עם אביו הגה"ק בעל "קהילות יעקב" זצ"ל אצל דודו הגה"ק ה"חזון איש" זצ"ל, וה"חזון איש" כיבדו (את רבי חיים) לברך על הכוס, ואמר רק "ברשות בעל הבית". כששמע ה"חזון איש" שאמר רק "ברשות בעל הבית", הורה לו על אתר להוסיף ולומר "ברשות אבי מורי".

הספה"ק כתבו על הפסוק (שמות י"ד, י"ד): ה' ילחם לכם ואתם תחרישון – דהיינו, שהקב"ה יעשה הכל למענך, אמנם זאת בתנאי ש"ואתם תחרישון" – שאתם תשתקו בעת התפילה ולא תדברו דברים בטלים.

שמעתי מידידנו המשפיע הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, שפעם אחת הגיע יהודי אל הגאון האדיר רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל

ושאל שאלה: בבית המדרש שהוא מתפלל, מתפלל גם יהודי מבוגר, אמנם בעת התפילה מדבר אותו יהודי מבוגר עם מתפללים אחרים, והוא מפריע מאוד לסדר התפילה – היהודי אמר לרבי שלמה זלמן – שהוא הוכיח אותו כמה פעמים שיחדל ממנהגו הרע, אמנם הלה לא שת לבו לדבריו, והוא ממשיך במנהגו הרע לשוחח בעת התפילה – ועל כן – אומר אותו יהודי – נפשי בשאלתי – האם מותר לי ליתן לאותו יהודי סטירה (שכן רק כך יתכן שהלה יעמוד על חומרת המצב).

השיב לו הגאון רבי שלמה זלמן זצ"ל: כן! – מותר לך ליתן לו סטירה! נורא נוראות! – הגאון רבי שלמה זלמן זצ"ל שהיה גאון גדול במידות, והיה נזהר בבין אדם לחבירו בכל דקדוקיה ופרטיות (ובדרך אגב נזכיר את המסופר עליו, שבעת שליווה את זוגתו ע"ה – זו שהיתה עזר כנגדו למעלה מחמישים שנה – למנוחתה האחרונה, בעת שניגשו הבנים לבקש ממנה מחילה כנהוג, בקעו מפיו מילים שהמח מתקשה לעכלם. וכה אמר רבי שלמה זלמן: "רגילים לבקש מחילה מן הנפטר בשעת הלוויה, את יודעת שאין לי על מה לבקש מחילה, משום שכל חיינו היו על פי השולחן ערוך, אך אם בכל זאת היה בינינו דבר מה, הריני מבקש מחילה" ... אחד המקורבים שאל "היתכן עד כדי כך?" ענה לו רבי שלמה זלמן "אמנם היו בינינו ויכוחים, אבל מעולם לא פגעתי בה, ניסיתי כל הדרך מ'שערי חסד' עד הר המנוחות להיזכר אם היה בינינו משהו, אך לא נזכרתי בכלום, אלא שלבסוף חששתי אולי בכל זאת היה בינינו משהו שאיני זוכר, לכן ביקשתי סליחה"...) – וכאן פסק שמותר לו ליתן לאותו יהודי ששח בעת התפילה סטירה!

אלא מאי, רבי שלמה זלמן בהבחנתו הדקה והעמוקה הבין, שאותו יהודי ששח בעת התפילה, כמוהו כמחבל! – שכן כמו שכל בר דעת מבין, שאם מחבל יכנס לבית המדרש ויאיים על כל באי הבית הכנסת, ויתחיל לעשות צרות ל"ע, אז הדבר מובן מאיליו שמותר ליתן לו סטירה – אם יש סברה שבכך יסתלק משם – אז למה שכאן יהיו פני הדברים שונים...

בדרך אגב, שלחתי לאחרונה להגר"ח זצ"ל את השאלה הנ"ל – לא כתבתי לו את הפסק של הגאון רבי שלמה זלמן זצ"ל – אלא כתבתי שאני רוצה לדעת מהו דעתו – דעת תורה – במקרה שכזה שיש יהודי מבוגר

שמפריע לתפילה, ועל אף ההפצרות וההוכחות הוא עדיין ממשיך לדבר ולהפריע למתפללים, האם מותר ליתן לו סטירה, בתקוה שבכך יעמוד על חומרת הדבר ויפסיק לדבר.

והשיב לי רבי חיים – ש"כן" – אפשר ליתן לו סטירה! (כידוע, שרבי חיים – בדרך כלל – משיב על השאלות בענייני הלכה שהוא נשאל עליהם – שמסתכמים באלפי אלפים שאלות שנשלחות אליו מכל קצווי תבל – בלשון קצרה – תשובתו לרוב השאלות הוא "יתכן" וכדו', אבל כאן, הוא השיב דעת תורה ברורה להלכה ולמעשה, שכן! – מותר ליתן סטירה!)



כ"ק אדמו"ר מבעלזא שליט"א

פעם ראיתי מה הוא חסיד אמיתי. לאחר נישואי גרתי לתקופה מסויימת בארץ ישראל, ופעם אחת הגיע לארץ זקני חורגי הרה"ח רבי פנחס סוממער ז"ל, שהיה מזקני וחשובי חסידי בעלזא, וביקש ממני שאכנס עמו עם קוויטל אל הקודש פנימה אצל כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א, ואכן לבקשתו לא סירבתי ונכנסתי עמו.

כשנכנס אמר אליו הרבי שליט"א "ר' פנחס! התיישבו נא". תיכף ומיד נעתר זקני לבקשת הרבי והתיישב, אך מיד לאחר כך קם במהירות ונשאר לעמוד, כמה דקות אח"כ אמר לו שוב האדמו"ר מבעלזא שישב, וכך עשה זקני תיכף ומיד והתיישב, אך מיד במהירות עצומה נעמד, ושוב נשאר לעמוד עד שיצאנו. בדרכו בחוץ הסביר לי את הנהגתו, ואמר: כשהרבי אומר לשבת, צריכים מיד לציית! – ואכן התיישבתי מיד, אבל איך אפשר לשבת אצל הרבי?! – ולכן נעמדתי מיד...

פעם אחת נכנסתי אל הקודש פנימה אצל כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א, והרבי שאל אותי לייחוס, והתחלתי לפרט את הגדולים שהנני נכד שלהם, וביניהם הגה"ק ה"שמן רוקח", ה"שערי תורה", ה"דברי

ירמיהו", ה"יריעות שלמה", ה"ערך ש"י" ועוד גדולים, והתפעלתי מאוד לראות את ידיעותיו הנרחבות של הרבי בכל גדולי הונגריה הנ"ל שהנני נכד שלהם. הרבי הפגין ידיעות נרחבות בבהירות ובדייקנות נפלאה.

אח"כ סיפרתי להרבי, שזקני – אבי אבי זצ"ל – היה רב בעיר ראקושהעדי. כשהתחלתי להסביר להרבי שהעיר הזאת היא עיר בהונגריה ליד בודאפעסט, הקדימני הרבי, והוא התחיל לומר לי את פרטי העיר הזאת והערים שסביבותיה, ואף מנה בידיעותיו המופלגות פרטים אודות הערים שסביב העיר הנ"ל.

יצאתי בהתפעלות מרובה לראות מחזה כזאת, "א גאליציאנער רבי", שהוא בקי נפלא בפרטי פרטים והליכותיהם של גדולי ורבני הונגריה, ואף פרטי הערים שם.

אח"כ המשכתי בשיחת הוד עם הרבי שליט"א, ומסרתי בידיו קונטרס אחד שהוצאתי לאור באותה תקופה. הרבי לקח את הגליון והתחיל לעיין בו, ובאמצע הגיע לקטע מסויים שם אני מביא איזו אימרא מגדול אחד שהרבי לא היה עמו שוה בשוה באותה תקופה. הרבי התחיל לקרוא בקול את הקטע, ואף הזכיר שמו של אותו גדול, אך מיד הפסיק והעביר את הדף ולא המשיך לקרוא מה שהגדול הזה אומר. הרבי הסתכל עלי, וראה שאני מחייך. הרבי נהנה מאוד, ואף הוא התחיל לשחוק ביחד עמי...

כשבני הרב מאיר דוב הי"ו היה חתן, נכנס אל הקודש פנימה אצל כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א, לקבל ברכת קדשו לרגל החתונה. מסרתי לבני צרור גליונות "נועם שיח" כדי שימסור אותם לידי הרבי שליט"א.

בהיכנסו, הציג עצמו בפני הרבי, ומסר בידו את הגליונות, באמרו שאביו שולח את זה. הרבי קיבל את הגליונות, הסתכל על בני ואמר: אה, דו ביסט דער רב הצעיר? איך האב דין שוין געזען געברענגט אין "נועם שיח" [אתה הוא הרב הצעיר? – כבר ראיתי אותך מובא ב"נועם שיח"]...

ביום ראשון פרשת בלק תשפ"ב ביקרתי אצל הרה"צ רבי אהרן מרדכי רוקח שליט"א, בן כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א שהופיע בעירנו עיר התורה לייקווד, והרה"צ אמר, שהוא רואה ב"ה שקרית בעלזא בעיר לייקווד – דער ערשטער חסידישע קריה אין שטאט – הקריה החסידית הראשונה בעיר – יש לה השפעה גדולה על העיר, לא רק על "החסידישע" אלא גם על "הליטווישע". והמשיך הרה"צ ואמר: כעת היה כאן ראש הישיבה הליטאי – ה"ה הגאון הגדול רבי מלכיאל קוטלר שליט"א ראש ישיבת ביהמ"ד גבוה דלייקווד, והוא אמר "א חסידישע ווארט"...



כ"ק אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א

בשנות בחרותי, בעת שלמדתי בארץ ישראל, הייתי מתפלל בקביעות בליל שבת קודש בכותל המערבי במניינו של הרה"צ רבי מנחם מונדרר זצ"ל כ"ק אדמו"ר מקאסוב ירושלים, לא פספסתי מעולם להתפלל עמו, לא בימי שרב ולא בימי קור, מלבד בשבתות בהם שהיתי בשיכון וויזניץ בבני ברק.

בשבת בבוקר, הייתי מתפלל בדרך כלל בבית המדרש "תולדות אהרן" אצל הרה"ק מ"תולדות אהרן" זי"ע, ובדרך כלל היה בנו הגדול של הרבי ז"ל – ה"ה כהיום יבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א – מזמין אותי לסעוד סעודת שבת בביתו.

זכורני, שבשבת הראשונה שהוזמנתי לביתו, כשעדיין לא הכרתי את הרבי בעל ההכנסת אורחים ואת שיגו ושיחו ומהותו, תיכף בתחילת הסעודה אמר הרבי ווארט נאה בשם ה"רבי זי"ע". הייתי בטוח שכוונתו לזקנו הרה"ק בעל "שומר אמונים" זי"ע, והיה זה לפלא בעיני, שהרה"ק בעל "שומר אמונים" יגיד ווארט כזה שמתאים להרה"ק בעל "אמרי חיים" מוויזניץ זי"ע.

בהמשך הסעודה, כשהתבוננתי וראיתי שהסעודה מתנהל ממש בנוסח ובדרך וויז'ניץ, מיט די גאנצע וויז'ניצ'קייט, אז תפסתי ש"הרבי זי"ע" – הכוונה באמת לה"אמרי חיים" זי"ע...

לפני כמה שנים שהיתי בארץ ישראל, וזכיתי לסעוד אצל כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א. וסיפר הרבי, שבעת למדו בישיבה"ק וויז'ניץ בבני ברק, תחת צילו של מרן הרה"ק בעל "אמרי חיים" מוויז'ניץ זי"ע, היה נהוג, שמדי שבת בשבתו בצפרא דשבתא ערך הרבי "מיטאג טיש", והרבי מיהר להיכנס לטיש זמן קצר אחר התפילה, כך שכמעט לא היה שייך לאכול את הסעודה כראוי, והיו צריכים למהר מאוד כדי להיות בזמן כניסת הרבי זי"ע לעריכת שולחנו הטמור.

פעם התלונן לפני ה"אמרי חיים" ה'מנהל גשמי' של הישיבה – הרה"ח ר' יעקב דוד וויז'ניצער ז"ל, שהיה נקרא "דודקא" – שהוא עובד קשה כדי להכין את סעודות השבת להבחורים בישיבה, אך הם ממהרים מאוד ל"מיטאג טיש", כך שכמעט אין טועמים מהמטעמים שהכין להם לכבוד שבת...

בימים ההם למד שם בישיבה בחור בשם "שיע ווערצבעגער" – בחור חשוב שהיה מתנהג בכל הליכותיו במתינות וביישוב הדעת, וכמו כן היה אוכל במתינות לאט לאט – והורה ה"אמרי חיים" לאמר לכל הבחורים: מעתה, אין לשום בחור רשות לבוא ל"מיטאג טיש" קודם ש"שיע" אינו גומר לאכול את הטשולנט...

ומספר הרבי מתולדות אברהם יצחק, שהבחורים היו לוקחים טשולנט עם כף, והיו דוחפים להבחור "שיע" בפיו, כדי שימהר לאכול ויוכלו כבר ללכת לטיש, והיה "שיע" אוהז בגרונו וצועק ומתחנן "איך ווער דערשטיקט!"...

ובדרך אגב, סיפר לי אברך אחד הדר במאנסי, שלפני ראש השנה נכנס אל כ"ק מרן האדמו"ר מוויז'ניץ-מאנסי זי"ע, והרבי שאל אותו היכן הוא שוהה בימים הנוראים, והשיב הלה "בוויז'ניץ", והראה הרבי באצבעו

לסימן שאלה "באיזה וויז'ניץ", והשיב האברך "בוויז'ניץ-ירושלים", ותמה הרבי "היכן יש וויז'ניץ בירושלים?", והשיב האברך "בתולדות אברהם יצחק"... חייך הרבי וסטר על לחיו מתוך חיבה, והתבטא "יא יא – די גוטע שטיקלעך האט ער גענומען"...



כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א

לפני שנים בשהותי בארץ ישראל, נסעתי לשבות בשבת קודש באתרא קדישא מירון. בליל שב"ק לאחר תפילת ליל שב"ק, הבחנתי שבאחת הפינות בירכתי המערה עומדים מנין מצומצם של אברכים חסידיים ומתפללים בניחותא. כשהתקרבתי יותר, הבחנתי שכ"ק האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א עומד שם ומתפלל עמהם.

הדבר היה בעיני לפלא, והמתנתי עד שיסיימו את תפילתם כי רציתי ליתן לו שלום – כי בינינו שוררים קשרי ידידות אמיצים עוד מלפני שנים רבות, בעודו היה מתגורר במאנסי, ואח"כ כשעלה על כס האדמורו"ת, כשהגיע לבקר מידי שנה בשנה בלייקווד, היה מתאכסן באחד הבתים שליד ביתי, ובכל לילה לאחר שסיים לקבל את הקהל, הייתי מגיע אליו באישון לילה להשתעשע עמו באילת אהבים ויעלת חן שעות ארוכות (ועי' בגליון "נועם שיח" מספר 62).

ולכן השתוקקתי מאוד לפגשו וליתן לו שלום, והחלטתי להמתין עד שיסיים את תפילתו. לאחר התפילה ניגשתי אליו ונתתי לו את ידי בברכת "שלום עליכם". הרבי שמח מאוד לקראתי, ואמר לי בלשון הקודש (כידוע שהרבי מתולדות אהרן שליט"א אינו מדבר בשב"ק רק מה שצריך ובלשון הקודש) "אתה אוכל אצלי!"

היות שאין מסרבין לגדול, אכן נענית ברצון. ביררתי היכן הרבי אוכל ואיה חסידיו ומעריציו, ואמרו לי שהרבי ביקש בערב שבת שהוא רוצה לשהות בציון התנא האלוקי רשב"י במירון, אך ורק עם מנין מצומצם, ובלי הגבאים הקבועים, וכך נסעו למירון המנין עם הרבי, והרבי ביקש לאכול

לבדו בחדר נפרד על גג הציון, ולשם קראני הרבי לאכול עמו את סעודות השבת.

כשעליתי אליו לחדרו, נכנסו גם כמה זקנים מופלגים מיוצאי ארץ תימן – עם כל הלבוש התימני המסורתי – לסעוד עמו ג"כ, והרבי קירבם מאוד וסעדו ביחד – רק הם ואני – בלי שום גבאי או משמש, ונהייתי מאוד לראותו מתנהל בכזה פשטות אנושית, כבן אדם מן השורה בלא גינוני אדמורו"ת.

וזכרני שבעת שהגישו את הדגים, היה מונח על השולחן צלחת סלט טחינה, ומפני כבוד הרבי לא לקחתי מהצלחת בטרם יקח הוא – והרבי הבחין בזה, ואמר לי בלשון הקודש "אני איני אוכל טחינה, אבל אתה מסתמא כן אוכל, אז בבקשה קח לך טחינה", והרבי נתן לי בצלחתי טחינה...

ולאורך כל הסעודה, ביקש הרבי מהזקנים התימנים שישירו את השירים העתיקים שזכורים אצלם ממה שהם קיבלו במסורת בעלת שנים רבות, ורצה לדעת על כל שיר מהיכן הוא נובע ומה משמעותו, וביקש מהם ללמד אותו שירים אלו, ושינן אותם עד שלמד אותם על בוריים, ואכן מה נהדר היתה שבת זו, והיא השאירה אצלי חותם בל ימחה וטעם נפלא עד למאוד!

ובדרך אגב – אני רגיל להגיד לחסידיו בעיה"ק, שאין להם שמץ ידיעה מי הוא הרבי שלהם! הם מכירים אותו מעריכת שולחנותיו הטהורים שאכן הם מיוחדים ממש, הוא אומר תורות נפלאים ומחלק פירות ושירים, אך חוץ מזה הם אינם מכירים כלל את גדלותו בתורה, כי כל היום הוא סגור ומסוגר בחדרו פנימה, ויושב ושוקד בהתמדה נפלאה על התורה והעבודה.

אך אני יכול להעיד מקירבתי עמו שנים רבות, שהוא כרכא דכולה ביה – אוצר בלום – ונהייתי הרבה מאוצרותיו הגדולים והנפלאים, וינקתי

ממנו בכל מקצועות התורה, היכן שרק מדברים עמו ומה ששואלים אותו, הכל הוא יודע בבירות עצומה ועמקות מופלאה.

הראיתי לו כמה פעמים את הכתבים אשר גנוזים באוצרותי ומוכנים אצלי להדפיסם ולהוציאם לאור עולם, ותמיד היה לו מה להוסיף, הגהות הערות והארות ומראי מקומות מיוחדים ונפלאים אשר הוסיפו נופך לשם ולתפארת.

בנוסף לזה היה לי לעזר בעצות מחכימות ומועילות בסידור הספרים ועריכתם, ונתפעלתי מאוד מידענותו העצומה בספרים נדירים וישנים – ביניהם אף כאלו שהאותיות קטנות ומקוטעות ושבורות, והכל בדיוקנות נפלאה מתוך ידיעה ברורה ומקיפה בכל הפרטים אודות הספרים, וגם לרבות באיזה שנה הספר נדפס וכדו', ממש היה תענוג מיוחד להשתעשע עמו ולשאוב מבארו הצח.

ועוד זכורני שבעת שהרבי למד במאנסי בכולל וואקסמאן, ראו אצלו הבחינה של "לא פסיק פומיה מגירסא" ממש! – כל הרואים התפעלו מאד איך שהוא לא חוזר לביתו בצהריים כלל, רק ממשיך ללמוד בהתמדה נפלאה, והיו מביאים לו את האוכל בכולל, ומניחים אותו על השולחן, והוא יושב כשגמרתו פתוחה לפניו ומביט רק לרגע על האוכל לידע איזה ברכה שצריכים לברך, ואח"כ אוכל תוך כדי לימוד...

מתוך דרשה בשמחת הפדיון הבן

של בן הרב ידידיה יהודה פרידמן הי"ו - בן הרב שליט"א

א' קרח, כ"ט סיון תשפ"ג

הנני רוצה להביע ברכת "יישר כח" מעומק הלב, להכהן הפודה החשוב והנעלה, הרה"צ חו"פ רבי אהרן קאהן שליט"א אב"ד תולדות אהרן במאנסי, בנו יקירו וחביבו של כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א.

כל יודעיו ומכיריו יודעים היטב כמה קשה לו לצאת מבית המדרש, ובפרט לערוך במיוחד דרך רחוקה ממאנסי עד לייקווד, זהו זכות גדולה וכבוד עצום בשבילנו.

אבל יתכן שבמידה מסויימת הוא מקיים בזה מצות "כיבוד אב". זכיתי ברוך ה' לקשר טוב וקרוב מאוד עם אביו הגדול כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א – לא מהיום – אלא כבר שנים הרבה, עוד מעת שהרבי היה מתגורר בעיר מאנסי שבארה"ב. בשנים ההם היה הרבי מגיע רבות לבקר בעיר לייקווד, חלק מזה ידוע ומפורסם, וחלק מזה אינו ידוע כל כך, וכבר אז נרקם בינינו קשר מיוחד.

גם אח"כ כאשר עלה הרבי על כס ההנהגה, היה מגיע כמעט בכל שנה לבקר בעיר לייקווד, והיה מתאכסן אצל אחד משכני הקרובים, ובכל לילה אחר השעות של "קבלת הקהל" הייתי הולך אליו ללמוד עמו ולהתבשר מאורו.

בהזדמנויות אלו עבר הרבי על הכתבים שלי ועל הספרים שלי, ואף האיר את עיני בעצות מחכימות ובהערות נפלאות, וזמן זמנים טובא שהינו בצוותא חדא, ויכולים לראות כל זאת באריכות בגליוני "נועם שיח", וכמו כן נדפס גם בספר "לקראת שבת", היוצא לאור על ידי מערכת "דרשו" (פרשת וארא).

בדרך כלל כאשר אני נוסע לארץ ישראל, אני משתדל לילך ולהשתתף בעריכת השולחן הטהור של הרבי שליט"א, וכמעט תמיד מכבד אותי הרבי לברך ברכת המזון על הכוס.

לפני מספר שנים הייתי בארץ ישראל, ובאותו זמן עדיין התגורר שם חתני הי"ו, ומפני שאכלתי את סעודת שבת אצלו, הייתי צריך לברך שם, ורק אח"כ הלכתי להשתתף בעריכת השולחן אצל הרבי שליט"א. כשהגיעו לברכת המזון, רצה הרבי כדרכו לכבד אותי לברך על הכוס, אבל אמרתי להרבי שכבר בירכתי ברכת המזון...

בשבת ההיא התקיימה שם שמחת "שבע ברכות", הרבי נטל את הכוס ובירך שש ברכות, ואח"כ הושיט לי את הכוס וכיבד אותי ב"ברכה אחרת". אח"כ אמר לי הרבי בחיוך "פון מיר קען מען זיך נישט ארויס

דרייען – מיינע ידידים דארף איך מכבד זיין!" [ממני אין יכולים להשתמט – את הידידים שלי אני צריך לכבד]

בריש שנה זו הייתי בא"י והלכתי להשתתף בעריכת השולחן של הרבי שליט"א, ונתתי להרבי את הספר "נועם שיח - ובלכתך בדרך" חלק ג', אשר יצא לאור לכבוד שמחת החתונה של הבעל שמחה החשוב שלנו, בני היקר נ"ו, אשר פדה עכשיו את בנו הנולד לו למזל טוב. כאשר הרבי קיבל לידיו את הספר אמר בקול רם: נועם שיח שרפי קודש!

לפני כמה שנים שהה הרבי שליט"א כאן בעיר לייקווד, וערך את השבת בבית המדרש ראחמיסטריווקא, ומפני המרחק הרב לא היה ביכולתי להשתתף במהלך השבת. אבל קיצרתי קצת בעת ה"סעודה שלישית" אצלינו, ותיכף אחר זמן מוצאי שבת נסעתי לשם להשתתף בשולחנו הטהור של הרבי בעת "רעוא דרעווין".

כשהגעתי לשם שרר חושך ברחבי בית המדרש, וכאשר נכנסתי, אמרו להרבי שאני הגעתי, ומיד אמר הרבי בקול רם "ער איז מיר א ידיד אמת!" [הוא ידיד אמת שלנו].

נו, אז מ'איז מכבד אַ ידיד פונעם טאטן, איז קען זיין אז מיט דעם איז מען מקיים די מצוה פון "כיבוד אב" ... [כאשר מכבדים ידיד בית אבא, יתכן שמקיימים בזה את המצוה של "כיבוד אב" ...]



הגאון האדיר רבי שאול אלטר שליט"א

בשב"ק פרשת נצבים העל"ט (תשפ"ב) שהיתי בעיה"ק ירושלים, וזכיתי להשתתף בעת רעוא דרעווין אצל הגאון האדיר רבי שאול אלטר שליט"א, וטעמתי שם אורא של מעין עוה"ב. אחר תפילת ערבית הכניסו אותי לחדרו הפרטי של ראש הישיבה, שם התקיים ביקור הוד.

מיד כשנכנסתי אמר לי הגאון רבי שאול: כבר ראיתי את ה"נועם שיח - פנינים מובחרים" שיצא לאור לקראת השנה החדשה שנת תשפ"ג –

לאחר הפרסומת הגדולה שעשיתם לי, כבר כולם מכירים אותי, ואני כבר לא צריך לבקר אצל שום רבי... (עי' נועם שיח מס' 213)

מסרתי להגאון רבי שאול שליט"א את הספר "נועם שיח - ובלכתך בדרך" שיצא לאור לכבוד שמחת החתונה של בני ידידי יהודה נ"ו, והגאון רבי שאול הגיב "את שני החלקים הראשונים כבר יש לי, והנני שמח לקבל את החלק השלישי, ואני נהנה מאוד מזה".

אח"כ פתח הגאון רבי שאול את הספר והבחין שכתבתי לו הקדשה, וחתמתי את שמי ושם אמי. חיך הגר"ש ואמר "היינט איז נישט פורים קטן" [היום זה לא פורים קטן] (ראה נועם שיח פ' ויקרא תשפ"ב, מס' 199). אמרתי לו שעוד מעט כבר "יום כיפורים" (כפורים)...

אח"כ מסרתי להגאון רבי שאול את הגליון "נועם שיח" תחת הכותרת "פארגינען יענעם", ושאלתי אותו "דער ראש ישיבה קען דעם סוגיא?" [האם ראש הישיבה מכיר את הסוגיא הזאת?].

חיך הגר"ש ואמר: הלואי וואלט איך עס גוט געקענט, ס'איז זייער אַ שווערע סוגיא, בפרט אז איך האב געעפנט אַן אייגענע מלוכה... - אז מ'לערנט דעם סוגיא מיטן פירוש "נועם שיח", דעמאלטס פארשטייט מען עס גוט [הלואי הייתי יודע טוב את הסוגיא הזאת, זו סוגיא מאוד קשה, בפרט שפתחתי מלוכה חדשה - כשלומדים את הסוגיא עם פירוש "נועם שיח", אז מבינים את הסוגיא היטב]...

אמרתי להגאון רבי שאול שליט"א שנהניתי מאוד מה"שלש סעודות" הנפלאה שהיתה בהתרוממות הנפש, והוספתי ש"בשנה שעברה בעת שהותי בארצינו הקדושה, באתי לכאן להשתתף ב"שלש סעודות" ווייל איך בין געווען נייגעריג [מחמת סקרנות], השנה כבר רציתי לבוא"...

אח"כ שוחחנו זמן מה בעניינים העומדים ברומו של עולם, עד שהגבאים נכנסו ואמרו שאלפי אנשים מחכים להיכנס לומר "אָ גוטע

וואך", נענה הגאון רבי שאול ואמר "אני אישית רציתי להמשיך לשבת ולשוחח עמכם, אבל לא כדאי לי להתחיל עם הגבאים..."

בין הדברים הנשגבים שהשמיע ראש הישיבה שליט"א ב"שלש סעודות", אמר את הדברים דלהלן:

הנה כולם יודעים שהעבודה של הימים הנוראים הוא "תשובה תפילה וצדקה". מה זה "צדקה"? – שנותנים כמה שקלים לנצרך, אבל האמת הוא, ש"צדקה" משמעותה גם מלשון "צדק" – גערעכטיקייט, לפי זה הכוונה שצריכים לתת "צדקה" – "געב אוועק דיין גערעכטיקייט" – כל אחד צריך להצדיק את השני ולתת לו "צדקה", תן לו את ה"צדק" שלך – דיין גערעכטיקייט, אפילו אם אתה צודק, תן לו את ההצדקה שלך...

אח"כ ניגש אלי אחד מגדולי המקורבים של ראש הישיבה שליט"א, ואמר לי "זכיתם לחביבות יתירה אצל ראש הישיבה שלאן כל אדם זוכה לזה, כבר ביקרו כאן אצל ראש הישיבה אדמורי"ם ורבנים גדולים, און זיי האבן פרובירט צו רעדן מיט אים אין לערנען, און ער האט זיך כמעט נישט וויסנדיג געמאכט" [ניסו לדבר עמו בלימוד אבל ראש הישיבה כמעט לא התייחס אליהם].

אמרתי לאותו מקורב "אולי דייקא בגלל שאני לא מדבר עם ראש הישיבה בלימוד" ... ואמרתי לו, שלפני הרבה שנים פרסם הגאון האדיר רבי משה פיינשטיין זצ"ל תשובה הלכתית בנושא מסויים, ודבר זה הפריע מאוד להגה"ק מסאטמאר זי"ע, על כן כינס הגה"ק אסיפה של שלשה רבנים חשובים, וביקש מהם לבקר במעונו של הגאון רבי משה, ולשכנע אותו שיחזור בו ממה שכתב בתשובתו.

הרבי מסאטמאר – בידעו שהגאון רבי משה הינו שר התורה – הוסיף ואמר להרבנים "זייט קלוג! פון אלצדינג זאלט עטס רעדן מיט אים נאר נישט אין לערנען" [היו פקחים! תדברו עמו מכל דבר רק לא בלימוד]...

בהיותי לאחרונה בארצינו הקדושה (תשפ"ב), זכיתי לביקור נורא הוד בבית הגאון האדיר רבי שאול אלתר שליט"א ביום "פורים קטן" העל"ט. כשנכנסתי, אמר לי הגאון שליט"א "זו חשיבות גדולה אצלי שאב"ד סאנטוב מגיע לבקר אותי", והמשיך ואמר לי ברוב ענוותנותו "מילא איך (בשלמא אני) – צריך אני להסתובב ולבקר אצל כל האדמוורי"ם והרבנים כדי שיכירו אותי וידעו מי אני, אבל ה"סאנטעווער רב" – הלא הוא ב"ה על המפה"...

במשך הביקור שאלתי את הגאון שליט"א אם הוא רואה לפעמים את הגליונות "נועם שיח", ואמר לי "כן, הכל מגיע אלי ואני רואה את הכל און איך האלט אלעס מיט, ומהגליונות האלו הנני נהנה מאוד", והמשיך ואמר "ראיתי שהבאת משהו בשמי, וכנראה שהיו כאלו שהיה להם טענות, אז אח"כ הבאת משהו מהם ג"כ"...

במהלך הביקור נתתי להגאון שליט"א את שני הספרים "נועם שיח - ובלכתך בדרך" שי"ל לכבוד שמחת נישואי שני בניי הגדולים, וכתבתי לו הקדשה בשער הספר, וחתמתי את שמי ושם אמי.

הגאון רבי שאול הסתכל במה שכתבתי, וכשראה שהזכרתי את עצמי בשמי ושם אמי, התחיל לצחוק באמרו "איך בין נישט קיין רבי – פאָר פורים קטן איז דאס גוט" [לפורים קטן זה טוב]...

נעניתי ואמרתי לו שהגה"ק ה"חתם סופר" זי"ע כותב, שכשאחד מבקש מחבירו ברכה, יראה השני לברכו בלב שלם – מיט'ן גאנצ'ן הארץ, ולא יאמר לו "אינני רבי ואינני מחלק ברכות", שכן אף אחד אינו יודע על ברכה של מי הקב"ה מצפה, וממילא יברכהו הלה בלב שלם...

הגאון רבי שאול נענה ואמר "איך הער (אני שומע), תן לי ברכה!" בירכתי אותו, ואח"כ אמרתי לו שהוא יברך אותי, ובירך הגאון אותי ואת בני החתן ניי"ו בברכות לרוב מעומק הלב.

אמרתי להגאון שליט"א, שחתנו הרה"ג ר' שמחה בונם שפירא שליט"א סיפר לי, שבחנוכה שעל"ט נכנס אצל הדר"ג שליט"א, וראה על השולחן את הגליון "נועם שיח", והדר"ג סיפר אז דבר אחד שראה ב"נועם שיח" אודות הגאון האדיר רבי חיים קניבסקי זצ"ל, אך הוא אינו זוכר מה שסיפר, ושאלתי את הגאון רבי שאול אם הוא זוכר מה שסיפר אז.

צחק הגאון שליט"א ואמר לי "אינני זוכר מה אמרתי בשבת שעברה..." אח"כ חשב כמה רגעים, וניסה להיזכר מה שאמר אז, ואח"כ אמר: אינני זוכר כעת, אבל כבר אמרתי כמה דברים ממה שראיתי ב"נועם שיח"...

אמרתי להגאון שליט"א מה ששמעתי מאחד ששמע ממקור מוסמך, שהפוסק הדור הגאון האדיר בעל "שבט הלוי" זצ"ל התבטא פעם על מרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א, ואמר, "הכרתי הרבה גדולים, וכולם היתה להם איזו חולשה מסויימת, אבל הרבי מוויז'ניץ אין לו שום חולשה..."

והלה הוסיף, שבספר תולדותיו של הרה"ק ה"אמרי אמת" מגור זי"ע מובא, שה"אמרי אמת" היה מדקדק גדול ב"זמנים", ובנו מרן ה"בית ישראל" זי"ע אמר על כך, "אמנם לאבי היתה חולשה, אבל לא מכל חולשה צריכים לעשות עסק"...

ושאלתי את הגאון שליט"א אם הוא יודע מזה. ואמר לי שאינו יודע מזה, וגם לא מסתבר לו שאכן ה"בית ישראל" אמר כך, ובפרט שהוא עצמו היה מדקדק גדול ב"זמנים"...

כשסיפרתי לו שלאחר נישואי ביקרתי אצל דודו כ"ק מרן האדמו"ר בעל ה"לב שמחה" זי"ע ונתן לי "דורון דרשה" קופסת בשמים, וכשהגבאי הרה"ח ר' חנינא שיף ז"ל נכנס, אמר לו הרבי "דאס איז דיינער א לאנדסמאן – ער איז אן אונגערשער".

כששמע הגאון שליט"א את הסיפור, נענה ואמר: די מעשה שטימט אסאך מער ווי די מעשה מיטן "בית ישראל"...

הייתי לאחרונה (סיון תשפ"ג) בארץ ישראל לביקור קצר, לפאר את שמחת החתונה בבית ידידינו הרה"ג רבי יהושע ראזנפעלד שליט"א, ראש הכולל "נעימות החיים" ומחשובי מתפללי בית מדרשינו.

ביום חמישי פרשת בהעלותך [פרשת שלח בא"י], טרם יצאתי בדרכי חזרה לארה"ב, ערכתי ביקור הוד במעונו של ראש הישיבה הגאון האדיר רבי שאול אלתר שליט"א.

כשנכנסתי אליו, קיבלני ראש הישיבה במאור פנים. אמרתי לו שאני נמצא בארץ לביקור קצר, ולא הספקתי לערוך שום ביקורים, אבל לא הייתי יכול להתאפק מלבקר אצל ראש הישיבה, כי האהבה מקלקלת את השורה...

אמר לי ראש הישיבה: "כמים הפנים לפנים", בדרך כלל איני מקבל קהל בשעה זו, ובכלל, כמעט שאיני מקבל אנשים בביתי אלא בבית המדרש...

מסרתי לראש הישיבה את הספר "נועם שיח - ובלכתך בדרך" חלק ד', שיצא לאור בשנה זו, לכבוד שמחת החתונה של בתי שתחי'.

ראש הישיבה פתח את הספר, וראה שכתבתי בתחילתו הקדשה כנהוג, ואף חתמתי את שמי ושם אמי. נענה ראש הישיבה ואמר: היינט איז נישט פורים קטן, און היינט איז נישט יום כפורים! (עיי' "נועם שיח" וישלח תשפ"ג), ס'איז אלץ אַ סאך גוזמאות! [היום לא פורים קטן, והיום גם לא יום כפורים! יש כאן הרבה גוזמאות!]

אמרתי לראש הישיבה "איך דינג זיך?" [אני חולק על כך!], נענה ראש הישיבה: אה, דו דינגסט זיך אויף מיר! האסט מיך פאַרהערט? האב איך געזאגט "איך באַקום יעדע וואך די תורות פונעם ראש ישיבה". האט דער ראש ישיבה געזאגט "דאס איז גארנישט!" האב איך געזאגט "איך ווייס! מ'זאגט אז דאס איז נישט אפילו אַ טיפה מן הים!"

[אה, אתה חולק עלי! האם בחנת אותי? אמרתי לו "אני מקבל כל שבוע את הדברי תורה של ראש הישיבה". אמר על כך ראש הישיבה "זה

אינו כלום!" אמרתי לו "אני יודע! אומרים שזה אפילו לא כטיפה מן הים!"...

ראש הישיבה אמר: אני מקבל את הגליונות "נועם שיח", אנו עוברים על הכל! טייערע ווערטער, טייערע ווערטער! [דיבורים יקרים, מאמרים יקרים]. אני רואה – אומר ראש הישיבה – שעיקר הדגש הוא על מידות! זהו דבר חשוב מאוד! הרי אתם בעצמכם כתבתם שזהו מסכתא קשה, סוגיא עמוקה! איתא מאת ה"חתם סופר" זי"ע, שבעניני בין אדם למקום עוד יכולים למצוא צדיק שאינו חוטא, אבל בעניני בין אדם לחבירו "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא"!

אמרתי לראש הישיבה, שמרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א אומר תמיד "דאס זענען זאכן וואס מענטשן ווילן נישט הערן, אבער ס'איז וויכטיג צו הערן!" [הם ענינים אשר בני אדם אינם חפצים לשמוע, אבל מאוד נחוץ לשמוע אודותם]

האט זיך אנגערופן דער ראש ישיבה: דער וויז'ניצער רבי איז דער רבי פון כלל ישראל! אַ מוסטער, נישט פון היינט! [נענה ראש הישיבה: הרבי מוויז'ניץ הוא הרבי של כלל ישראל! דוגמא אישית, ולא מהיום!]

המשיך ראש הישיבה ואמר: יש ענינים שאפשר לדבר מהם רק בזמנים מסויימים, אבל על מידות טובות יכולים לדבר תמיד! וכמו שרש"י כותב בפרשת קרח "פרשה זו יפה נדרשת!", בענין הזהירות ממחלוקת אפשר לדבר תמיד, כי זה נוגע בכל עת ובכל זמן!

אני נהנה – אומר ראש הישיבה – שאינך מביא סיפורי מופתים, די זאכן זענען וויכטיגער! [עניני מידות טובות חשובים ונחוצים הרבה יותר]. פון מופתים קען מען זיך גארנישט לערנען, אבער פון די זאכן קען מען זיך יא לערנען! מ'דארף נאר ווילן! [ממופתים אין יכולים ללמוד כלום, ולעומת זה מענינים אלו יכולים ללמוד ולקחת מוסר, צריכים רק רצון!]

המשיך ראש הישיבה ואמר: נהניתי מאוד מעובדא אחת שראיתי שם. המעשה שכ"ק מרן אדמו"ר מוויזשניץ-מאנסי זי"ע נתן לכם חפץ אחד מחפציו האישיים שהשתמש בו, הגם שלא היה דרכו לחלק חפצים, אפילו לעשירים גדולים. והסיבה לכך היתה, כי בעת שנתייסד בית המדרש וויזשניץ בעיר לייקווד, אמרתם שם את ה"שלש סעודות תורה" בשבת הראשונה, וממילא מגיע לכם תשורה זו! נענה על כך ראש הישיבה: אפשר ללמוד הרבה מוסר השכל מעובדא זו!

הצגתי בפני ראש הישיבה את חתני (הרב נתן הערש פישמאן) שיחי, אשר היה נוכח שם בשעת הביקור, נענה ראש הישיבה: אני כבר מכיר אותו מה"נועם שיח"! אמרתי לראש הישיבה שהוא מתגורר כאן בעיה"ק ירושלים, והוא מגיע הרבה פעמים להשתתף בסעודה שלישית אצל ראש הישיבה

הביע ראש הישיבה את פליאתו: מדוע לא הציג את עצמו עד עתה? אמרתי לפניו "הוא חושש שיכבדו אותו!" נענה ראש הישיבה: מ'דארף נישט מורא האבן, איך טו גארנישט! רעביסטעווע פיר איך נישט, איך שיק נישט קיין וויין, מ'גייט אריבער, איך פרוביר צו שמייכלן צו יעדן איינעם [אין צריכים לחשוש, אינני עושה כלום! אינני נוהג באדמורו"ת, אינני שולח יין, רק עוברים אצלי, ואני משתדל להאיר פנים לכל אחד ואחד]...

אדם אחד אמר לי, שהבחין שבגליונות "נועם שיח", כשאני מצטט איזו מימרא או עובדא מאדם חשוב, בדרך כלל אני מתארו בתואר "הגאון הצדיק", ולפעמים אני מתארו בתואר "הרב הגאון". אולם, כשאני מביא מימרא מאת הגאון רבי שאול אלתר שליט"א, הוא מקבל את התואר "הגאון האדיר".

ואשר על כן, הוא מבקש להבין במה שונה רבי שאול, האם רבי שאול אינו "צדיק"? ואם אכן אינו "צדיק", למה אין די עבורו התואר "הרב הגאון"?

עניתי לו: פעם שאל אחד את הגרי"ש אלישיב זצוק"ל: מה הפשט שכל אברך מקבל היום את התואר "הרב הגאון", האם אין זה זלזול בתואר "הרב הגאון"?

השיב לו הרב אלישיב: אין בזה כלום, התואר "הרב הגאון" הוא רק סימן לזכרות...

עוד עניתי לו: כאשר נסתלק הגאון האדיר רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל, אמר ש"ב ידיד נפשי, כ"ק אדמו"ר מקאסוב זצוק"ל: רבי חיים איז געווען דער "שר התורה"! [רבי חיים היה "שר התורה"]

והוסיף: דער טיטל "שר התורה" איז לאו כל אדם זוכה לזה! יא, א הייליגע רבי, א צדיק, דאס קען מען זאגן אויף יעדן איינעם, קיינער ווייסט נישט וואס דאס איז, וואס מיינט דאס, אדער יא אדער ניין, אבער דער טיטל "שר התורה", דאס איז עפעס אנדערשט אינגאנצן [תואר זה "שר התורה" לאו כל אדם זוכה לזה! כן, רבי קדוש, צדיק, את זה ניתן לומר על כל אחד, אף אחד אינו יודע מה זה, מה הכוונה בזה, או שכן או שלא, אבל התואר "שר התורה", זהו דבר אחר לגמרי]...

בשבוע העל"ט (פרשת משפטים תשפ"ה), שהה כאן בעירנו מרן ראש הישיבה הגאון רבי שאול אלתר שליט"א, ובערב שבת קודש ערכת ביקור הוד בבית האכסניה. בהיכנסי קיבלני ראש הישיבה במאור פניו, והביע לפני רגשי תודתו על הגליונות "נועם שיח" שאני שולח אליו מפעם לפעם, והתבטא: מ'קען זיך אסאך אפלערנען פון דעם, עס מאכט גוט פאר כלל ישראל [יכולים ללמוד מזה הרבה, זה עושה טוב לכלל ישראל].

אחר כך העניק לי ראש הישיבה במתנה אחד מספריו, ורשם בתוכו "הקדשה". הודיתי לראש הישיבה מקרב לב, ואמרתי לו שזה חשיבות גדולה עבורי, וראש הישיבה הגיב: איך האף אז דו ביסט נישט ברוגז אז איך האב געשריבן "הרב הגאון" [אני מקוה שאינך כועס שכתבתי "הרב

הגאון"], עניתי שאם זה על דעת "הרב אלישיב" אז זה בסדר (ועיין "נועם שיח" חיי שרה תשפ"ה, מס' 268, עמוד ט"ז)...

ראש הישיבה נענה ואמר: אין אמת'ן וואלט'ן איך געדארפט אונטערשרייבן מיט'ן מאמעס נאמען אזוי ווי דו טוסט [על פי האמת הייתי צריך לחתום את שמי עם שם אמי כמו שאתה עושה], עניתי: פאר "פורים גדול" איז דאס גוט [לפורים גדול זה טוב] (ועיין "נועם שיח" ויקרא תשפ"ב, מס' 199, עמוד כ"ז)...

אחר כך נענה ראש הישיבה ואמר לכל אלו שעמדו מסביב – כנראה בדרך צחות – "דאס איז אן אור וואס פארלעכטיגט די שטאט!" [זהו אור שמאיר את העיר].

עניתי ואמרתי "אפשר א קליינע אור, אבער דער וואך איז מען זוכה צו א גרויסע אור" [אולי אור קטן, אבל בשבוע זה אנו זוכים לאור גדול].

ראש הישיבה בשמעו זאת הגיב בתנועת ביטול בידו ואמר: נע, דאס איז גארנישט, מ'מאכט נאר פרסומת, איך רעד דא פון גוטע זאכן! [לא, זה אינו כלום, רק עושים פרסומת, אני מדבר כאן מדברים טובים].

בשמעי זאת שאלתי: דער ראש ישיבה דינגט זיך מיט מיר? [האם ראש הישיבה מתווכח עמי], וראש הישיבה השיב: יא! [כן], אמרתי: אויב אזוי בין איך גערעכט, מיט אַ "גרויסע אור" דינגט מען זיך נישט [אם כן אני צודק, עם "אור גדול" אין מתווכחים]...

נתתי לראש הישיבה את הקונטרס "כח האמונה בוקע שערי ישועה", אשר שם מובאים שיחות ממרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א, מאשר דיבר בקדשו אודות ה"שמונה עשרה שנים" שהיה בגלות.

יחד עם זאת נתתי לראש הישיבה גם את ה"נועם שיח" אשר שמו יקבנו "די זיסע יארן", והראיתי לו שבפנים יש שיחה עם הכותרת "איך בין געווען דער קרבן", והסברתי שהשיחה הזאת בנויה על שיחתו של הרבי מוויז'ניץ.

ראש הישיבה נתפעל מאוד, ונענה: דאס דארף מען גוט דורך-לערנען!
[את זה צריכים ללמוד היטב]...

ביום ראשון העל"ט, פרשת חיי שרה (תשפ"ד), ערכתי ביקור הוד
אצל ראש הישיבה הגאון האדיר רבי שאול אלתר שליט"א, ששהה בעיר
לייקווד לביקור בוק.

כשנכנסתי אליו, קיבלני ראש הישיבה במאור פניו, ואמר לי שהוא
מעין הרבה בגליוני "נועם שיח", ויש לו מהם הנאה גדולה וקורת רוח
מרובה. הראש ישיבה שאל אותי אם הבאתי עימי "גוטע סחורה" [סחורה
טובה], והגשתי לפניו חבילה של גליונות "נועם שיח".

שאל אותי ראש הישיבה: דאס איז אלעס פרישע סחורה? [האם כל זה
סחורה חדשה] עניתי לו: "טוב עתיקא מחדתא", דאס איז געקליבענע
אלטע סחורה פון יארן צוריק [אלו גליונות מובחרים שיצאו לאור במשך
השנים]

ראש הישיבה התחיל לעיין בערימת הגליונות, וקרא את הכותרות של
כל גליון וגליון. ביניהם היו הכותרות: "עס פאסט נישט???" (כי תבא
תשע"ד, מס' 15), "יא! מקען זיין נארמאל" (נשא תשע"ו, מס' 57), "א שיינע
איד" (וירא תשע"ט, מס' 112), "'פרום' - אני לעצמי" (מסעי תשע"ד, מס' 9),
"דריי נישט קיין קאפ" (וישלח תשע"ח, מס' 89), ועוד.

ראש הישיבה חיך ואמר: די קעפלעך שרייען ארויס! [הכותרות
זועקים בעד עצמם]

אח"כ הגיע ראש הישיבה לגליון שכותרתו "מ'קען זיין נארמאל???" -
מ'דארף זיין נארמאל!!" שחק ראש הישיבה ואמר: ריכטיג, מ'דארף זיין
נארמאל, אבער דאס דארף מען קענען [נכון, צריכים להיות נורמלי, אבל
צריכים לזה יכולת]...



הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

ביום הקדוש שעצל"ט (תשפ"ה) שהיתי בבני ברק, ולסעודת מוצאי יום הקדוש הלכתי לביתו של ידידנו המשפיע המפורסם הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א.

בהיותי שם, אמר לי רבי אלימלך בתוך דבריו: כולם יודעים שהוויז'ניצער רבי שליט"א (על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק) איז א גרויסער פארגינער [מפרגן גדול], תמיד חשבתי שבנו הרה"צ רבי חיים מאיר שליט"א אב"ד קרית וויז'ניץ בני ברק, גם הוא "פארגינער". לאחרונה נודע לי שאין פני הדברים כך, ער איז אן אומפארגינער [הוא לא מפרגן]. שמעתי לאחרונה שהוא אמר "הבעל 'נועם שיח' הוא ה'מייך' בידרמן של אמעריקא" - "וואס איז מיט אים, ער פארגינט נישט אביסל בעסערס?" [מה אתו, הוא לא מפרגן קצת יותר טוב?]

אמרתי לרבי אלימלך כשבת שחוק על פני: דער וויז'ניצער רב ווייסט אז איך בין א מסתפק במועט [הרב מוויז'ניץ יודע שאני מסתפק במועט].

לפני כמה שנים שהיתי בארצינו הקדושה, ובאחד הימים התקיים בבב"המ"ד ביאלא בירושלים עיה"ק דרשת התעוררות מאת ידידנו המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, וגם אני הלכתי ביחד עם המון רב מתושבי ירושלים להשתתף בשיחתו לשמוע את דבר ה'.

לאחר שסיים רבי אלימלך את הדרשה, ניגשתי אליו לומר לו "שלום", וכשהבחין כי הגיב במתק לשונו - כמובן באופן צחות - איר זענט געווען דא ביים דרשה?? - עולם הפוך ראיתי! - איר זיצט דא און איך שטיי און איך רעדט?? [אתם הייתם כאן בעת הדרשה?? - עולם הפוך ראיתי! - אתם יושבים כאן ואני עומד ודורש??]...

צחקתי ואמרתי "איך בין נישט געקומען רעדן איך בין געקומען הערן" [לא באתי לדבר, באתי לשמוע], והוספתי, דהנה כתיב בפסוק (ויקרא י', י"ט-כ'): וידבר אהרן אל משה וגו' וישמע משה ויטב בעיניו, הנה משה

רבינו שמע את הדרשה של אהרן – "וישמע משה" – "וייטב בעיניו", כי עד עתה היה משה מדבר תמיד והכל היו שומעים מפיו, וכעת כששמע דרשן אחר מדבר, דבר זה הוטב בעיניו...

דברי שבח והערצה אודות הגליון "נועם שיח"
מאת הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א
בסעודת מוצאי יוה"כ תשפ"ד

דער סאנטובער רב, בעל "נועם שיח", איז אין דעם היינטיגן דור דער "שר האלף" – אויב נישט מער – אויף צו באלייכטן, אריינצוברענגען דעם "נועם שיח" – דעם זיסן שמועס. דער וואס מאכט עס אויף כאַפּט א שמייכל. ער הייבט אויף די וועלט. הרב מסאנטוב, בעל "נועם שיח", הוא בדור הזה "שר האלף" – אם לא יותר – להאיר עיני ישראל, להחדיר בהם את ה"נועם שיח" – את השיחה הנעימה. מי שרק פותח את הגליון – מיד הוא מחייך. הוא מרומם את העולם

דער וואס נעמט דעם "נועם שיח" אין דער האנט, קען עס נישט פארמאכן! – א שווערע פראבלעם... מי שנוטל לידיו את ה"נועם שיח", אינו יכול לסגרו ולהניחו מידיו – זו בעיה קשה...

דער "נועם שיח" איז מחזק נישט נאר געזונטע מענטשן, נאר אויך מענטשן אין "מושב זקנים". דער רב איז געגאנגען היינט – יום הקדוש נאכמיטאג – צום "מושב זקנים", מחזק צו זיין אידן און צו דאווענען מיט זיי – "אשרי הדור אשר אלו הם רבניו!" ה"נועם שיח" מביא חיזוק לכולם, לא רק לאנשים בריאים, אלא גם לאלו האנשים ב"מושב זקנים". הרב הלך היום – בעהרי יום הקדוש – אל ה"מושב זקנים", כדי לחזק את היהודים הנמצאים שם ולהתפלל עמם – "אשרי הדור אשר אלו הם רבניו!"

דער "נועם שיח" איז איינס מער מוראדיג ווי דעם צווייטן. הגליונות "נועם שיח", כל אחד מהם יותר מיוחד מקודמו.

כאשר קיבל את ה"נועם שיח" שהופיע לכבוד "שבת שובה", ונדפס בארץ ישראל, הגיב: דער מענטש שלאפט נישט... הבן אדם הזה אינו ישן...

כאשר קיבל את הגליון "נועם שיח" שהופיע לאחר הסתלקותו של כ"ק אדמו"ר הגה"ק מראחמיסטריווקא זי"ע, ראה את התמונה שהופיעה שם (מס' 235, עמוד 4), והראה אותה להנוכחים והגיב: איר זעט א בילד?! א בילד איז מער ווי מאה עדים... הנכם רואים את התמונה?! תמונה הוא יותר ממאה עדים...

במוצאי יום הקדוש שעעל"ט (תשפ"ה) בעת שהותי בבני ברק, הלכתי להשתתף בסעודת מוצאי יום טוב בביתו של ידידינו הגה"צ המשפיע המפורסם רבי אלימלך בירמן שליט"א. בהיכנס, קיבלני במאור פניו והודה לי על כך שאני שולח לו במשך השנה את הגליונות "נועם שיח", והגיב ואמר "איך מיין, אז ס'איז געקומען די צייט משנה זיין דעם נאמען פון "נועם שיח" אויף "שיח דבש", יעדער ווארט איז נישט זיס - ס'איז האניג!" [אני חושב, שהגיע הזמן לשנות את שם הגליון מ"נועם שיח" ל"שיח דבש", כל אימרא כאן זה לא מתוק - זה דבש]...

אח"כ אמרתי לו שאני רוצה להודות לו ולומר "יישר כח גדול" על זה שחזק אותי אתמול בלילה בעת אמירת "כל נדרי". ר' אלימלך הסתכל עלי, ובמבט תמה שאל אותי: אני חיזקתי אותך באמצע "כל נדרי"? הלא כלל לא הייתי אתמול באזור וויזניץ, במה חיזקתי אותך?

אמרתי לו, שבעיה"כ לפני הזמן הייתי עסוק וטרוד מאוד בשיחת טלפון לאמריקא בענין איזה שידוך לאחד מיקירי מתפללי בית מדרשינו.

כידוע שבוויזניץ מתחילים לומר "כל נדרי" חצי שעה קודם הזמן, מולם כבר הולכים לבית המדרש לאמירת "כל נדרי", ואני יושב ומדבר בטלפון.

כשהגעתי לבית המדרש אחזו כבר כמעט בסוף "כל נדרי". היתה לי קצת חלישות הדעת שאיחרתי לומר "כל נדרי" עם כולם, בפרט שאחד מהרגעים החזקים והמרטיטים - הויכפונקטן - אצלי הוא התפילה של "אור זרוע לצדיק" שאומרים קודם "כל נדרי", והסבר הדבר הוא, שבימי נעורי הייתי נוהג לשהות כל יום כיפור במאנסי במחיצת הקודש של הגה"ק בעל "תורת מרדכי" מוויזשניץ זי"ע. כידוע, שהרבי מוויזשניץ היה נסתר מאוד בעבודתו הק', וכל השנה לא ראו אצלו כמעט מאומה.

אחד הזמנים שהוא נפתח קצת, היה בליל יום כיפור בתפילה של "אור זרוע לצדיק", הרבי הסתובב בבית המדרש עם הספר תורה ביד, וכל החסידים ואני בתוכם נדחפנו כדי לתפוס מבט [בליק] בפניו הק' של הרבי, ותמיד הייתי מתפעל מאוד מהברען הנדיר באש שלהבת של הרבי, ובפרט שכמעט ולא ראו אצלו מחזות מעין אלו במשך השנה כלל, ומחזה נורא הוד זה עומדת נגד עיני כל שנה בליל יום כיפור כשאומרים "אור זרוע לצדיק", ועכשיו הפסדתי את זה...

ידעתי שיש הפסקה בין "כל נדרי" למעריב, וחשבתי, שבמקום להתחיל לומר כעת "כל נדרי", אולי כדאי להמתין קצת עד שהרבי שליט"א (מרן אדמו"ר מוויז'ניץ) יסיים לומר "כל נדרי", ובהפסקה שלאחריה אתפלל ביחידות את התפילה של "אור זרוע לצדיק" ו"כל נדרי". נו, מה עושה יהודי כשיש לו כמה דקות פנויות, הוא לוקח איזה ספר ומעיין בו. על השולחן היה מונח קונטרס "באר הפרשה" ליום כיפור, לקחתי את הקונטרס, ופתחתי אותה באיזה מקום באמצע הקונטרס, והתחלתי לקרוא במקום שנפתח לפני. בקראי את הדברים נשתוממתי! הרגשתי שזה שליחות מיוחדת בשבילי מן השמים, וכך קראתי שם:

מעשה באברך מחסידי הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע ששהה לצד מיטת ידידו החולה במשך כל היום של ר"ה, ולא בא לבית המדרש רק לעת התקיעות, ומשראהו הרה"ק אמר, "זה האיש בן עולם הבא" (אף שבדרך כלל לא שמעו ממנו דיבורים כאלו), כי גדולה גמילות חסידים לזכות על ידה לעולם הבא. ואח"כ קראתי שם בקונטרס שיש להסמיך לזה מה שאמר הרה"ק רבי יענקעל'ע מפשעווארסק זי"ע על הא דאיתא בגמרא (מגילה דף ל"ב ע"א) שהגולל ספר תורה נוטל שכר כנגד כולם, ואמר בדרך

רמז ומליצה "יאך זאג פשט איז" (אני אומר שהפשט הוא) שהגולל וסוגר את הספר שהוא לומד בו כדי לעזור לאחרים, הרי הוא נוטל שכר כנגד כולם.

בקראי דיבורים נשגבים אלו, היו לי הדברים לחיזוק גדול, והרגשתי שמדברים אלי מן השמים, תוך כדי שהנני מרגיש התעלות גדולה, ומיד התחלתי לומר את התפילה של "אור זרוע לצדיק" בהתלהבות גדולה...

ר' אלימלך בשמעו דברים אלו נתרגש מאוד, ונענה ואמר: לזה לבד היה כדאי כל ה"באר הפרשה"...

כשיצאתי מביתו של ר' אלימלך, היה כבר כמעט הזמן של מוצאי יום"כ באמריקא, המתנתי קצת, והתקשרתי להצדדים של השידוך, ואמרתי להם שאני מביא עכשיו את הברכה של הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א להשידוך.

ואכן ברוב רחמי וחסדיו נגמר השידוך בשעה טובה ומוצלחת בין יום הכיפורים לסוכות, הלא הוא הבחור החשוב מיקירי מתפללי בית מדרשינו, יקר רוח, עדין המידות, בנש"ק החתן בערל טויב שיחי, נכד האדמו"ר"ם מקאלוב ותולדות אברהם יצחק, עם הכלה שתחי, בת ידידי הרה"ג ר' משה מנחם טויבענפעלד שליט"א, בנו יקירו של הגאון הצדיק המפורסם רבי שמעלקא טויבענפעלד זצ"ל, שלמדתי עמו בחברותא בבית מדרש גבוה דלייקווד לפני כארבעים שנה. השי"ת יעזור ויהא הקשר קשר של קיימא ולבנין עדי עד, בורא עולם בקנין השלם זה הבנין!

בפרשת שלח העעל"ט (תשפ"ג) הופיע גליון "נועם שיח" תחת הכותרת "זיי א מענטש" (מס' 230). שלחתי את הגליון לכ"ק מרן אדמו"ר רבי דוד מלעלוב שליט"א - על ישראל הדרתו בעיר ואם בישראל בארא פארק, והרבי הביע את גודל הנאתו המרובה. הרבי התייחס לכותרת הנ"ל, ואמר "יעצט גיי איך דיר זאגן א מעשה פון וואס דו גייסט שפרונגען!" [עכשיו אספר לך סיפור שתקפוץ מזה], וכך סיפר הרבי:

הרה"ק בעל "ברכת אברהם" מסלונים זי"ע היה אדוק ומקושר מאוד עם הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זי"ע, וה"ברכת אברהם" היה רגיל להזכיר אצל ה"בית ישראל" הזכרות שונות.

פעם אחת היה לה"ברכת אברהם" הזכרה נחוצה, והלך מיד אל מעון קדשו של ה"בית ישראל". כאשר הגיע לשם התקבצו על אתר קבוצה מחסידי גור, והתחילו להידחק, והדוחק היה שם גדול מאוד. הם עמדו על השולחנות ועל הספסלים, וכמה שולחנות אף נשברו מכך.

כשראה ה"ברכת אברהם" מה שאירע, נענה ואמר: מ'דארף זיין א מענטש! מ'דארף זיך אויפפירן מענטשלעך!

הגיב על כך ה"בית ישראל" ואמר, "בקאצק היו אומרים "שלח לך אנשים" – שיק אוועק דיין מענטשלעכקייט!".

נענה ה"ברכת אברהם" ואמר, "אין קאצק זענען געווען האלב מענטשן און האלב מלאכים, אז מ'האט אוועק געשיקט די מענטשן איז געבליבן די מלאכים, דא איז פארהאנען האלב מענטשן און האלב בהמות, אז מ'וועט אוועק שיקן די מענטשן וועלן בלייבן די בהמות..." [בקאצק היו החסידים חציים בני אדם וחציים מלאכים, ממילא כאשר שלחו את האנשים, נשארו המלאכים, כאן החסידים הם חציים אנשים וחציים בהמות, ואם ישלחו את האנשים ישארו רק הבהמות]...

הרבי ה"בית ישראל" נהנה מאוד מהתשובה, עד כדי כך, שהרבי חזר אח"כ על הדברים בפני החסידים.

שאלתי את האדמו"ר מלעלוב שליט"א: איך העיז ה"ברכת אברהם" לומר דברים אלו בפני ה"בית ישראל"? אמר לי הרבי: אדרבה! דייקא מפני שהכיר היטב את ה"בית ישראל", וידע שה"בית ישראל" יחנה מזה...

והגיב הגה"צ רבי אלימלך שליט"א (אחיו של האדמו"ר מלעלוב): הנה מברכים "שלא עשנו אשה", "שלא עשנו גוי" וכו' – למה אין מברכין "שלא עשנו בהמה"? כי אז יהיה חשש של ספק ברכה לבטלה...

הודעה שהתקבלה בטלפון של הרב שליט"א
מאת הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א
אודות הספר "נועם שיח" חלק ד'

שלום וברכה להאי גאון וצדיק סאנטעווער רב שליט"א מעיר התורה
לייקווד.

זו זכיה, כזה אור שירדה לעולם בשנים האחרונות, "נועם שיח" –
חושבני ש"נועם שיח" (זיסער שמועס) הוא שם מידי קטן בשביל זה, אולי
כמו שאמרנו ביום הקדוש "שפוך שיח ערב" (יוצר הראשון של שמו"ע
בתפילת שחרית), כי זו לא רק "נעימות", אלו דברים המביאים עין טובה
בעולם, דברים המחדירים בנו יראת שמים, דברים המביאים תורה ומדות
טובות באופן מושכל ביותר, בטוב טעם ודעת כזה שלא ניתן לתאר, עדיין
לא ראינו כבושם הזה בליעה"ר!

השי"ת יעזור שימשיך הלאה, כמובן שהכל הוא מכח אור התורה של
אב"ד סאנטוב הדגול, המלא בתורה ויראת שמים, והאור ימשיך להאיר עד
יומו של משיח ועד בכלל.

מיתאמרא משמיה דהרבי רבי בונם, שכשמישיח יבא, ישאל אותנו "איך
החזקתם מעמד בשנות הגלות?", ונאמר לו שהתחזקנו "מיטן גלעזאלע"
[עם כוסית משקה]... זה אומרים משמיה דהרבי רבי בונם, אבל בדור הזה,
בשנת תשפ"ג, נוכל לומר שהתחזקנו עם ה"נועם שיח"...

באידיש

שלום וברכה להאי גאון וצדיק סאנטעווער רב שליט"א פון עיר התורה
לייקווד.

ס'איז א זכיה, אַזא אור וואס איז אראפגעקומען אויף דער וועלט די
לעצטע פּאָר יאר, "נועם שיח" – איך מיינ אז ס'איז צו אַ קליינער נאמען –
"אַ זיסער שמועס" – פאר דעם, אפשר אזוי ווי מ'האט געזאגט יום הקדוש
"שפוך שיח ערב" (יוצר הראשון של שמו"ע בתפילת שחרית) – ווייל ס'איז

נישט נאר אַ "נעימות", ס'איז זאכן וואס ברענגט אריין עין טובה – זאכן וואס ברענגען אריין יראת שמים – און זאכן וואס ברענגט אריין תורה, מודות טובות, אויף אַזא קלוגן אופן, מיט אַזא טוב טעם ודעת וואס מ'קען נישט פארשטעלן, עדיין לא ראינו כבושם הזה קעה"ר!

דער אייבישטער זאל העלפן אז ס'זאל ווייטער אנגיין, פארשטייט זיך אלעס איז מבוזח פונעם אור התורה פונעם גרויסן סאנטעווער רב – מלא בתויר"ש – זאל ווייטער דער אור מאיר זיין ביז משיח'ס טאג ועד בכלל.

ווען משיח וועט קומען – זאגט מען נאך פונעם רבי'ן רבי בונם – וועט ער פרעגן "ווי אזוי האט איר זיך געהאלטן אינעם גלות?", וועט מען אים זאגן אז מ'האט זיך געהאלטן מיט'ן "גלעזאלע" [עם כוסית משקה]...

דאס זאגט מען נאך פונעם רבי'ן רבי בונם, אבער היינטיגן דור תשפ"ג, וועט מען קענען זאגן אז מ'האט זיך געהאלטן מיט'ן "נועם שיח"...

במוצאי יום הקדוש שעעל"ט (תשפ"ג) בעת שהותי בארצינו הקדושה, זכיתי לסייעתא דשמיא גדולה מאד בענין מסויים באופן נפלא ביותר, וכן למחרת יום הכיפורים ראיתי עוד כמה עניינים של סייעתא דשמיא שהיו עבורי לטובה ולישועה באופן נפלא מאוד.

כשהתכוננתי לחזור לאמעריקא (בליל שישי פרשת וילך), בדרכי לשדה התעופה עם החבילות, ביקשתי מאת הנהג שיעצור על יד ביתו של ידידינו המשפיע המפורסם הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, אולי אזכה לסייעתא דשמיא למצוא אותו בבית הגם שהוא כמעט לא נמצא בבית.

כשהגעתי לביתו נקשתי על הדלת, ואכן להפתעתי ולשמחתי הוא באמת היה בבית. רבי אלימלך היה מרוגש מאד לקראת בואי, ושוחחנו בנעימות זמן מה. בתוך הדברים סיפרתי לו על הישועות הגדולות שזכיתי לראות במוצאי יום הקדוש והיום למחרת יום הכיפורים.

הגה"צ רבי אלימלך שמע מה שסיפרתי לו, ואמר לי שאם רואים ישועות גדולות כאלו מיד במוצאי יום הכיפורים, מן ההכרח לומר שזה תלוי באיזה מעשה טוב שעשיתי בעצם יום הקדוש, ועל כן הוא שאל אותי

אם אוכל לומר לו איזה דבר טוב מסויים עשיתי ביום הקדוש שנוכל לתלות בזה את הישועות הגדולות שראיתי במוצאי יוה"כ. אמרתי לו "אין לי עסק בנסתרות, אבל אם מותר לי לומר בדרך אפשר ולתלות את הישועה בדבר מה, אז אספר לכם מה שנראה לי לתלות בזה", וכך סיפרתי לו:

היה זה בדקות האחרונות של יום הקדוש (אצל מרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א בקרית וויז'ניץ בני ברק) – בדרך כלל אחרי תפילת נעילה נשאר תמיד כמה דקות, ואז שרים כל הציבור ניגון מסויים, והשנה נשאר עדיין עוד דקה אחת, על כן פתח הרבי בהתלהבות גדולה את השיר "אבינו מלכנו חננו ועננו כי אין בנו מעשים..."

בעת ששרו את הניגון, נתעוררתי מאוד, ולבי עלתה על גדותיה ברגשי שבח והודי והכרת הטוב להקב"ה, ומתוך שמחה עצומה הרמתי ידי להקב"ה ואמרתי בקול ובפה מלא ובהתרגשות נפלאה עד למאד "הייליגער באשעפער, איך דאנק דײַך און איך לויב דײַך אויף דעם מורא'דיגער גוטן יאר וואס דו האסט מיך געגעבן ברוב רחמיך וחסידיך" [רבוש"ע, הנני משבח ומודה לך על השנה המאושרת והטובה שנתת לי].

והמשכתי ואמרתי: זכיתי השנה לעשות שני שידוכים לשני ילדיי שיחי – חתן וכלה בלעה"ר, וזכיתי להשיא את בני שיחי בשעה טובה ומוצלחת, ובע"ה שבוע אחרי סוכות תתקיים החתונה של בתי תחי'. זכיתי השנה להו"ל הרבה גליונות "נועם שיח" שנתקבלו ב"ה בכל רחבי תבל בחביבות יתירה באהבה ורצון, וכן זכיתי להו"ל שני ספרים "נועם שיח – ובלכתך בדרך", והקב"ה עזרני למצוא נדבן לשניהם בקל ובנקל. זכיתי שכמה מחשובי המתפללים בבית מדרשנו היו לי לעזר בסבר פנים יפות בעת נישואי בני להקל את העול מעל ראשי.

כמו כן נתתי שבח והודי להשי"ת על החסד שעשה עמי שזיכני להיות השליח לדבר מצוה – להיות השדכן לשדך בין אלמן ואלמנה, שלשניהם היה יתומה בבית, ועי"ז זכו להקים בית חדש בישראל ושתי היתומות הקטנות קיבלו בית חדש, זו שלא היה לה אבא קיבלה אבא וזו שלא היה לה אבא קיבלה אבא. כמו"כ פירטתי עוד טובות שהשי"ת עשה עמדי,

ותיכף אח"כ אמרתי מתוך התרגשות נפלאה: הייליגער באשעפער, "עד הנה עזרוני רחמיך ולא עזבוני חסדיך ה' אלקינו", והנני מבקש, "ואל תטשני ה' אלקינו לנצח"...

הגה"צ רבי אלימלך האזין לדברי בכבוד ראש, ונתרגש עד למאוד, והוא נענה ואמר בהתרגשות נפלאה "זה לא בדרך אפשר – זה ברור כשמש שהישועה תלויה בהודאה שנתת בדקות האחרונות של יום הקדוש, ההודאה והשבח להקב"ה היא הצינור והמפתח להשפעת הישועות הטובות.

והוסיף הגה"צ ואמר: אנו אומרים בתפילת הימים הנוראים "זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למעןך אלקים חיים", ואח"כ אנו אומרים "וכתוב לחיים טובים". ויש להבין, מפני מה בתחילה מבקשים רק על "חיים" ורק אח"כ כשאומרים "וכתוב לחיים", מוסיפים ואומרים "חיים טובים", אלא הביאור הוא, כי "וכתוב" אומרים מיד אחרי מודים, ולאחר ההודאה מגיע חיים טובים...

אח"כ אמר לי: כעת יש לך עוד סייעתא דשמיא, כי אני מתכוון כעת להגיד שיחה, והנני הולך לספר עוד הלילה את הסיפור הנפלא שאירע עמך – בשמך... (אפשר לשמוע בקול הלשון – #7646, אידיש – מוסר וחסידות, נועם שיח מפי רבנים ומגידים)

יש לנו קבלה מידידינו המשפיע המפורסם הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: אַ גוטע מעשה קען מען איבערזאגן יעדע צוויי וואכן – אַ גוט וואָרט קען מען איבערזאגן אינעם זעלבן דרשה... [סיפור טוב – אפשר לחזור ולספרו אחר שבועיים, ומימרא טובה (ר"ל "דבר תורה" טוב) – יכולים לחזור עליה ולאומרה גם באותה דרשה]...

ישקו העדרים

ברין הוא שיטול שכרו

עס דערציילט הגה"צ רבי שלמה זלמן פרידמאן שליט"א אב"ד סאנטוב אין לעיקוואוד (מחבר פון ספר 'נועם שיח'), א מעשה וואס ער האט געהערט איש מפי איש וועגן הרב ר' שמואל דוד פריעד ז"ל, א תלמיד פון הרה"ק בעל 'עצי חיים' זי"ע אב"ד סיגעט, און שפעטער האט ער געוואוינט אין אנטווערפן, וואו ער האט געארבעט פאר פרנסה אין א רעסטאראן. מיט די צייט, האט ער אפגעקויפט דעם רעסטאראן, און האט געהאט שוין הצלחה, ביז עס איז געווארן דער גרעסטער רעסטאראן אין שטאט. סיי אידן, און להבדיל גוים, זענען געקומען אהין זיך דערקאפן דאס הארץ. דאָרט זענען געווען צוויי קיכן, א מילכיגע קוך און א פליישיגע קוך. ס'איז אבער געווען נאָר איין עס-זאָל, און וויבאלד די גוים האָבן דאָרט געגעסן מילכיגס און פליישיגס צוזאַמען, האָט רבי שמואל דוד געמאַכט א 'תקנה' אָפצוהיטן די כשרות אין דעם רעסטאָראָן, אַז יעדער מאַכל וואָס קומט אַרויס פֿונעם קוך, קומט דאָרט קיינמאָל מער נישט צוריק אַרײַן, יהיה מה שיהיה. אפילו דאָס ברויט וואָס מ'האָט יעדן טאָג אַרויסגעפֿירט פֿון די קוך פֿאַר די געסט, האָט מען מער קיינמאָל נישט צוריק אַרײַנגעלאָזט אין קוך, אפילו אויב ס'איז איבערגעבליבן ביים סוף פֿונעם טאָג, און ס'איז געווען דערביי א 'הפסד מרובה'. דאָס איז אַזוי אָנגעגאַנגען אַסאך יאָרן.

אַמאָל אין אַ פֿרייטאָג, איז זיין פֿרוי אַרײַנגעגאַנגען אין די פֿליישיגע קוך, און זי האָט דאָרט געזעהן אַ שטיקל ברויט אָנגעשמירט מיט פֿוטער... איז זי אַרײַן אין אַ פֿאַניק, ווי אַזוי איז אַ מילכיג מאַכל אַרײַנגעקומען אין אַ פֿליישיגע קוך, און זי האָט געזאָגט צו איר מאַן, ר' שמואל דוד: צענדליגער אידן פֿאַרלאָזן זיך דאָך אויף דיר... און זעה וואָס דאָ האָט פֿאַסירט מיט אונז. זיי קענען חלילה נכשל ווערן מיט מאַכלות אסורות... אויפ'ן אָרט, האָט רבי שמואל דוד באַשלאָסן צו פֿאַרמאַכן דאָס געשעפט. ער האָט פֿאַרקויפט דעם רעסטאָראָן, און ער האָט באַקומען דערפֿאַר אַ גרויסן סכום געלט.

ווען מ'האָט געהערט אויפ'ן גאָס אַז רבי שמואל דוד האָט יעצט געלט אין האַנט, איז צו איהם געקומען אַ איד וואָס האָט געהאַנדלט אין דער דיאַמאַנטן-בערזע, און ער האָט געזאָגט צו רבי שמואל דוד: 'איר האָט יעצט אַ גאָלדענע געלעגנהייט צו אינוועסטירן דאָס געלט אין דיאַמאַנטן... איך האָב אין מיין באַזיץ אַסאך טייערע שטיינער, קויפט עס פֿון מיר, און איר וועט קענען ווערן זייער רייך'.

רבי שמואל דוד האָט זיך געלאָזט איבעררעדן. ער האָט אָפּגעקויפט די דיאַמאַנטן. ער האָט אָבער נישט געוואוסט אַז יענער איז אַ פשוט'ער שווינדלער, און אַלע דיאַמאַנטן זענען געווען פֿאַלשע.

צוויי וואָכן שפעטער, ווען רבי שמואל דוד האָט געוויזן פֿאַר אַ גרויסן דיאַמאַנטן-סוחר די שטיינער, וועלנדיג אַז יענער זאָל עס אָפּקויפֿן פֿון איהם, האָט יענער איהם געזאָגט נאָכ'ן באַטראַכטן די סחורה: 'עס טוט מיר וויי אײך צו זאָגן, אָבער איר האָט מיר דאָ געוויזן פֿאַלשע סחורה... דאָס זענען נישט קײן דיאַמאַנטן, און עס האָט נישט קײן ווערד'.

הערנדיג אַזעלכע ווערטער פֿון דעם דיאַמאַנטן-סוחר, האָט רבי שמואל דוד, נישט געקענט קומען צו זיך פֿון גרויס צער און עגמת נפש, אַז נאָך אַזוי פֿיל יאָרן פֿון שווערע אַרבעט

ישקן העדרים

אינעם רעסטאָראַן וואו ער האָט פאַרדינט אַזוי פיל געלט, איז אַלעס געגאַנגען לטמיון דורך אַ נידערטערעכטיגן גנב, און ער - רבי שמואל דוד - איז אין אַ סעקונדע פאַרוואַנדלט געוואָרן פון אַ רייכן מאַן, אין אַן עני ואביון. וויבאלד ער איז געבליבן אַן אַ פרוטה, האָט ער באַשלאָסן אויסצואוואַנדערן קיין אַמעריקע, וואו ער וועט ווייטער אַרבעטן שווער פאַר אַ שטיקל ברויט, און פון דאָרט וועט ער שיקן געלט פאַר'ן ווייב און די קינדער... פאַקטיש, האָט ער נישט געהאַט אַפילו געלט פאַר אַ רייזע-בילעט מיט'ן שיף קיין אַמעריקע, און ער האָט געבאַרגט געלט פון זיינעם אַ גוטן פריינט, און איז געפאַרן קיין אַמעריקע (דאָס איז געווען אין די תר"פ-יאָרן).

אין אַמעריקע, האָט רבי שמואל דוד אָנגעהויבן אַרבעטן אַלס אַ שוחט (ווייל ביי די שחיטה, האָט מען נישט געדאַרפט אַרבעטן אין שבת). ס'איז געווען גאָר אַ שווערע אויסמאַטערנדיגע אַרבעט, 18 שעה אַ מעת לעת - פון פיר אַזיגער פאַרטאַגס, ביז צען אַזיגער ביינאַכט. מיט די צייט האָט ער צונויפגעזאַמלט אַביסל געלט, און עס אַפגעשיקט קיין אַנטווערפן. אַ טייל דערפון איז געגאַנגען פאַר'ן חוב פון דעם רייזע-בילעט, און פונעם איבריגן טייל האָט זיין משפחה געקענט קויפן רייזע בילעטן, צו פאַרן קיין אַמעריקע.

אַ קורצע צייט שפעטער, האָט אויסגעבראַכן די ביטערע צווייטע וועלט-מלחמה און, און דער דייטש איז אַריינגעקומען קיין בעלגיע, און אומגעברענגט כמעט אלע אידן, צווישן זיי, אויך דעם איד וואָס האָט געקויפט פון איהם דעם רעסטאָראַן...

יענער גנב, וואָס האָט איהם פאַרקויפט די פאַלשע דיאַמאַנטן-שטיינער, האָט געשמאַכטעט פינף יאָר אין דעם ביטערן מאָרד-לאַגער אוישוויץ וואו ער האָט שווער און ביטער געאַרבעט און איבערגעלעבט די מלחמה. נאָך די מלחמה, איז ער אָנגעקומען קיין אַמעריקע. רבי שמואל דוד האָט אויסגעפונען אַז דער גנב קומט קיין אַמעריקע מיט'ן שיף. איז ער שנעל צוגעפאַרן צום פאָרט, און געוואַרט אויף דעם גנב. ווען יענער האָט אַראָפגעשטיגן פונעם שיף, האָט רבי שמואל דוד איהם אויפגענומען מיט אַ פריינטליכן 'ברוך הבא'... ער האָט איהם אַריינגענומען צו זיך אין הויז, און אויך געזאָרגט פאַר איהם ער זאָל קענען באַקומען אַן אַרבעטס-פּאַסן, און האָבן פון וואו צו לעבן. ער האָט איהם אויך ערלעדיגט אַ דירה וואו צו וואוינען, און איהם געבאַרגט געלט, שטעלנדיג איהם ממש אויף די פיס.

יענער פאַרשוין האָט נישט געקענט פאַרשטיין פאַרוואָס רבי שמואל דוד איז אַזוי גוט צו איהם, און איינמאָל האָט ער איהם געפרעגט: זאָגט מיר, רבי שמואל דוד, פאַרוואָס העלפט איר מיר אַזוי פיל זיך איינצואַרדענען דאָ, אין אַמעריקע, און איר באַצאָלט מיר אַ 'טובה' תחת רעה?... האָט רבי שמואל דוד איהם געענטפערט:

- ווען נישט דאָס וואָס איר האָט מיט מיר געטוהן, וואָלט איר היינט נישט געלעבט... איך בין אייך שולדיג אַ 'הכרת הטוב' פאַר די 'עוולה' וואָס איר האָט מיר געטוהן, ווייל אויב איר וואָלט מיר פאַרקויפט אַריגינעלע און ריכטיגע דיאַמאַנטן, וואָלט איר דאָך געבליבן אַ גרויסער סוחר אין אַנטווערפן, און כ'וואָלט דאָרט געווען ביים אָנהייב פון די מלחמה, טיילנדיג חלילה דעם זעלבן גורל ווי אַלע אידן פון שטאָט. נאָר אין אייער זכות לעבן מיר היינט, איך און מיין משפחה...

פון די מעשה קען מען לערנען, סיי דעם כח פון אמונה פשוטה, און סיי ווי מ'דאַרף האָבן הכרת הטוב פאַר דעם וואָס טוט מיט דיר אַ טובה, און דווקא דורך די דערהויבענע מדות קומט מען אָן צו די העכסטע מדרגות...

זקני, הרה"ח רבי פנחס סוממער ז"ל, ביקש ממני שאכנס עמו אצל כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א. כשנכנס, אמר לו הרבי שליט"א: "ר' פנחס! התיישבו נא" תיכף ומיד נעתר זקני והתיישב, אך מיד לאחר כך קם במהירות...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד 'סאטמוב' ליקווד, על מנהיגי העדה



הרבי לאכול קודם התפילה". ניסו האנשים להניאו וטענו בפניו, שהלא כוונת הרבי היתה בוודאי רק כשמתפללים בשעה מאוחרת, "כדי שלא תרעד עד סוף התפילה, לא כן היום כשגומרים להתפלל מאוד מוקדם, וגם כבר כמעט לא נשארה שום חתיכת חמץ, בטח לא לזה נתכוון הרבי, ואל לך להטריח את עצמך לחפש איזו חתיכת חמץ".

השיב להם ר' מרדכי חנא על אתר, ואמר להם: "אל תבלבלו את ראשי! אתם מחזיקים את עצמכם לחכמים מחוכמים, אתם מעמיקים ובוחנים את דברי הרבי, לחשוב מה היתה הסיבה ולמה אמר לי להתנהג כך, ואתם מפרשים את דבריו שהתכוון לכך או לכך - אני איני יודע שום דבר - אם הרבי אמר שני צריך לאכול - אז צריך לאכול! - על כן לא אנש להתפלל עד אשר אוכל כמצוות הרבי, בלי שום פירושים ורעיונות בכוונת הרבי". ולא נרגעה רוחו, עד אשר מצא משהו לאכול כחוראת הרבי, ורק אח"כ ניגש להתפלל...



פעם ראיתי מהו חסיד אמיתי. לאחר נישואי גרתי לתקופה מסוימת בארץ ישראל, ופעם אחת הגיע לארץ זקני חורגי, הרה"ח רבי פנחס סוממער ז"ל. שהיה מוקני וחשובי חסידי בעלזא, וביקש ממני שאכנס עמו עם קוויטל אל הקודש פנימה, אצל כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א. ואכן לבקשתו לא סירבתי ונכנסתי עמו, כשנכנס, אמר אליו הרבי שליט"א: "ר' פנחס! התיישבו נא". תיכף ומיד נעתר זקני לבקשת הרבי והתיישב, אך מיד לאחר כך קם במהירות ונשאר לעמוד. כמה דקות אח"כ, אמר לו שוב האדמו"ר מבעלזא שישב, וכך עשה זקני תיכף ומיד והתיישב, אך מיד במהירות עצומה נעמד, ושוב נשאר לעמוד עד שיצאנו. בדרכו החוצה הסביר לי את הנהגתו, ואמר: "כשהרבי אומר לשבת, צריכים מיד לצעית! - ואכן התיישבתי מיד, אבל איך אפשר לשבת אצל הרבי?! - ולכן נעמדתי מיד..."



והנה דבר אחד צריך כל אחד לדעת, שזה שיש לאדם רבי ומנהיג - תכלית הדבר והמטרה היא, שצריך לילך בדרכיו וללמוד ממעשיו והליכותיו דרך חיים ותוכחת מוסר, ולא שייך לומר שעם זה שיש לו מנהיג די, שכן כל הענין שאדם צריך שיהיה לו מנהיג, היינו 'מנהיג' - כשמו - שיהיה לו הרב למנהיג ומורה דרך בעבודת ה' - כי עיקר ההנהגה הוא ללמוד ממנו איך לעבוד את ה' כראוי, וללכת בדרכיו בדרכי עבודתו יי"ש - עד כמה שאפשר. וידוע מה שאמר הבעש"ט זי"ע, על מה דאיתא בתנא דבי אליהו (רבה, פכ"ג): "חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי", שכן הדבר ברור שלא שייך להיות ממש כמו האבות הקדושים, אך לפיכך נאמרה הלשון 'יגיעו', שלפחות תהיה לו 'נגיעה' במקצת במעשיהם הטובים. (לקט מתוך 'עיוש שמי' מכוון 'אפריון לשלמה' פרשת קרח תשע"ו)

"כי כל העדה קלם קדשים" (במדבר ט"ז, ג')
בפרשתנו מסופר שקרח טען למשה רבינו "כל העדה כולם קדושים". בביאור טענת קרח אמר מרן ה'חתם סופר' זי"ע בשם רבו הגאון רבי נתן אדלר זי"ע, שטענת קרח היתה, שאין צריכים לרבי ומנהיג שויה את הדרך, שכן "כל העדה כולם קדושים" - כולנו יהודים קדושים ורבי'ם גדולים - וכמו שאפשר ללמוד מטילת שכולה תכלת, וכי יעלה על הדעת שנוצטרך להטיל בה ציצית, והרי אם חוט אחד של תכלת פוטרת לטילת של מין אחר, כ"ש ששכולה תכלת תפסור את עצמה. והשיב לו משה רבינו שאין הצדק כדבריו, שכן באמת צריכים להטיל ציצית גם באופן שכל הטילת היא של תכלת, כי הגם שכולה תכלת, מ"מ אנו צריכים לחוט הזה של לבן לפטורה. ומכאן נלמד שאפילו כשכל העדה כולם קדושים, מ"מ צריכים שיהיה להם מנהיג. וזה צריך שידע כל בר ישראל, שלעולם - לא משנה כמה שהוא גדול ופחם - צריך שיהיה לו רבי ומנהיג ומורה דרך...
ובאמת, כל אחד שזכה להתקשר לרבי ומורה דרך, צריך לדעת שהוא צריך לבטל עצמו, ולקבל את דעתו של מורה דרכו בלא שום קושיית - וידע נאמנה שכאשר יאמר לו רבו, כך הוא רצון הקב"ה, והנה הלא ידוע שכל מה שנאמר בתורה הוא נצחי, והוא כדי שיבואו הדורות הבאים וילמדו אורחות חיים תוכחת מוסר, וכמו שידוע שהתורה נקראת בשם זה - 'תורה' - מלשון הוראה, שכן התורה היא מורה דרך לאדם, איך להתנהג בעבודת ה'.

פעם אחת סיפר מרן הרה"ק בעל 'ישועות משה' מוויז'ניץ זי"ע, שהחסיד החשוב הרה"ח ר' מרדכי חנא פוקס ז"ל, התפלל פעם בביהמ"ד בעיר ווילחוביץ, בעת שמרן הרה"ק בעל 'אמרי חיים' זי"ע כיהן שם כרב, ולאחר התפילה התעלף. לאחר שגורורו מעלמנו, ניגש אליו מרן האדמו"ר חיים זי"ע ואמר לו, שהוא גורר עליו בגזירת מנהל אדמתו שהוא חייב לאכול תמיד קודם התפילה, והוסיף ואמר לו: "אם אין אתה חפץ לקבל את דברי, אז כפעם הבא תשיטע לאבי הקדוש, בעל 'אהבת ישראל' בגרוסוורדיין, תשאל אותו מה לעשות, ותעשה כמו שהוא מצווך לעשות".

תיכף ומיד אחרי שה'אמרי חיים' הורה לו לשאול את ה'אהבת ישראל' מה לעשות, החליט לנסוע אליו, כי כשהמרא דאתרא אומר לנסוע, אז צריכים לנסוע מיד. כשהוא הגיע ל'אהבת ישראל' אמר לו ה'אהבת ישראל': "אם המרא דאתרא אומר שאתה צריך לאכול - אתה חייב לאכול, ואין אתה רשאי שלא לצעית לדבריו..."

פעם אחת חל ערב פסח להיות בשבת, ובאותה שבת נהגו בני ישראל להתפלל מוקדם מאוד, כדי להספיק לגמור לאכול את החמץ קודם הזמן. ואם החסידים את ר' מרדכי חנא מתרועע אנה ואנה, ומחפש איזו חתיכת חמץ לאכול. כאשר שאלוהו החסידים למה הוא מתרועע, השיב להם ר' מרדכי חנא שהוא מחפש חתיכת מאכל לאכול לפני התפילה, "שכן כך ציוניו

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל



שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il



זיבן יאר אכט'דות

הגה"צ אב"ד
סאנטוב שליט"א
גליון "נועם שיח"
פר' עקב, מתוך
שיעור פרקי אבות
בביהמ"ד הג'
וויזשניץ מאנסי

ס'איז נישט קיין סוד אז ווען
דער וויזשניצער רבי (בעל תורת
מרכי) זצ"ל איז נסתלק געווארן,
האבן אסאך אידן געמיינט

אז ס'איז דערנאך. גייענדיג דעם לאנגן וועג
צופיס צום בית החיים האב איך געהערט
פארשידענע אויסדרוקן פון מענטשן, איינער
האט געגעבן א גרויסע קרעכץ "מ'באגלייט דא
נישט נאר דעם רבי'ן, נאר גאנץ וויזשניץ!"
אבער מ'האט געזען אז ס'איז נישט אזוי.
אכט נייע לעכטיגע רבי'ס! זייער אייגנארטיגע
הנהגה האט א שטארקע אפקלאנג אין די
וועלט, די מורא'דיגע אחדות און שלום וואס
הערשט צווישן די אכט רבי'ס איז א קידוש ה'
נפלא.

אפאנג האבן מענטש געזאגט "דאס וועט
אנהאלטן פון תענית אסתר ביז פורים..."
אבער ס'איז שוין מער ווי זיבן יאר, און נישט
נאר ס'האלט זיך נאך, נאר ס'ווערט בעסער,
שטערקער און שענער, אדאנק דעם רבי'ן
זאל זיין געזונט פון דאהי (כ"ק אדמו"ר מוויזשניץ-
מאנסי שליט"א) וואס שטייט אויף דעם, און לייגט
אריין אומבאשרייבליכע כוחות.

ליגט אויף אונז א פליכט צו שטיין די רבי'ס
צו די האנט, און זיי צוהעלפן מיט די עבוה"ק,
אז דער אחדות און שלום זאל ווייטער בליען,
און חלילה נישט קאליע מאכן מיט נארישע
חשבונות און פאליטיק.

לא רק בעולם האמת

ביום שלישי העעל"ט, פרשת ואתחנן (תשפ"ה), השתתפתי בשמחה בבית ידיד נפשי, הנגיד החסיד ר' יעקב דעלמאן הי"ו, מגדולי תומכי בית מדרשינו, לרגל התקשרות השידוכין של בתו הכלה שתחי' עב"ג הבחור המופלג בתורה וביראת שמים החתן שמואל לעממער שיחי'.

במהלך שמחת הווארט, ניגש אלי המחותן ר' יעקב, ואמר שהוא רוצה לספר לי דבר נורא: באותו היום, לפני גמר השידוך, יצא לעבר "בית החיים" בלאנג איילנד, בחלקת חסידי בעלזא, לשפוך שיח על קברו של זקינו ע"ה, להתפלל שהשידוך יהא נגמר בכי טוב בשעה טובה ומוצלחת, מתוך רוב מזל וברכה.

בהיותו שמה, התבונן לרגע על הקבר שנמצא לצד קברו של זקינו, ובראותו מה שכתוב שם נבהל ונשתומם, לשונו נעתקה מפיו, ועמד שם רגעים ארוכים כמסומר למקומו, הוא לא האמין למראה עיניו, על המצבה נכתב "הרה"ח ר' משה לעממער ע"ה" - ... זהו לא אחר מאשר זקינו של המיועד להיות מחותנו הי"ו, אשר עמו הוא עומד לסגור היום את השידוך! חיל ורעדה אחזוהו בראותו שהסבא רבא של החתן ושל הכלה שוכבים זה לצד זה, בעוד שבחיייהם לא היה ביניהם שום שייכות כלל, פלאי פלאים!!

ידוע בשם צדיקים זי"ע, שמחותנים עתידיים לישוב יחדיו בעולם האמת, ככל הנראה אין זה רק בעולם באמת...



